КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Ч. 37. Краків, 13. травня 1940. Рік I.

„Krakauer Nachrichten"
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse:
„Krakauer Nachrichten"
KRAKAU
Karmeliterstrasse 34. II.

30 сот.

ПЕРЕДПЛАТА

	в краю	і закордоном:
місячно		3 зол. 50 сот.
чвертьрічно		10 зол. 50 сот.
піврічно		20 золотих
річно		40 золотих

Курс 1 нім. марки 2 зол.

ТЕЛЕФОНИ:

Дирекції	137-42
Редакції і Адміністр.	230-39
Друкарні	102-79

Народній часопис для Генерал-Губернаторства

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

Німеччина обіймає опіку над Бельґією і Голяндією

БЕРЛІН, 10. ТРАВНЯ. ЩОБ ЗАПОБІГТИ ЗАЗДАЛЕГІДЬ НАМІРАМ АНГЛІЇ ТА ФРАНЦІЇ, З УСІМИ ПОДРОБИЦЯМИ ПРИГОТОВАНИМ, А САМЕ ВИПАДУ ЧЕРЕЗ БЕЛЬҐІЮ І ГОЛЯНДІЮ ДО НІМЕЦЬКОГО БАСЕЙНУ РУР, УРЯД НІМЕЧЧИНИ ВИРІШИВ ЗАБЕЗПЕЧИТИ НЕВТРАЛЬНІСТЬ БЕЛЬҐІЇ ТА ГОЛЯНДІЇ, ПО ВСІЙ ЗМОЗІ ВІЙСЬКОВИХ ЗАСОБІВ. ТЕ САМЕ ВІДНОСИТЬСЯ Й ДО ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛЮКСЕМБУРСЬКОГО.

В ПОРОЗУМІННІ З НАЧАЛЬНОЮ КОМАНДОЮ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК ПОЧИНЕНО ВЖЕ ПЕРШІ НЕОБХІДНІ КРОКИ. УРЯД НІМЕЧЧИНИ ВЖЕ ВІД ДОВШОГО ЧАСУ МАВ ВІДОМОСТІ ПРО ПІДГОТОВАНИЙ ПЕРЕМАРШ АНГЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКИХ ВІЙСЬК ЧЕРЕЗ ЗГАДАНІ ВЖЕ КРАЇ. ДІЙШЛО ДО ТОГО, ЩО НАМІЧЕНІ КОНТИНҐЕНТИ ВІЙСЬК УЖЕ БУЛИ НА ПОСТОЮ У ЗЕМЛЯХ ЦИХ ДЕРЖАВ. Є докази на те, що так між англійськими і французькими станицями як і між військовими кругами Бельґії та Голяндії були вже завязки співпраці. Німеччині загрожувала велизезна небезпека, що дало привід до негайної інтервенції. Для забезпечення обох держав Німеччина покористується від тієї хвилини німецькими військовими засобами, з метою перешкодити нападові на Рурщину.

Нині в ранішніх годинах, зясував міністр заграничних справ Німеччини фон Рібентроп представникам німецької та заграничної преси положення взвязку з тими подіями. Одночасно відчитав д-р Ґебельс меморіял спрямований до Голяндії, Бельґії та Великого Князівства Люксембурського, що також входило в пляни західних держав.

Фірер на фронті

= Начальна команда німецької армії повідомляє: З ОГЛЯДУ НА БЕЗПОСЕРЕДНЮ ЗАГРОЗУ ПОШИРЕННЯ ВІЙНИ НА БЕЛЬҐІЙСЬКІ І ГОЛЯНДСЬКІ ЗЕМЛІ ТА ЗАГРОЗУ ДЛЯ ЦІЛОЇ РУРЩИНИ, — НІМЕЦЬКА ЗАХІДНЯ АРМІЯ РУШИЛА НА СВІТАНКУ, В ПЯТНИЦЮ 10. ТРАВНЯ, ДО НАСТУПУ ШИРОКИМ ФРОНТОМ ЧЕРЕЗ НІМЕЦЬКУ ЗАХІДНЮ ГРАНИЦЮ. ПРИ ТОМУ ЗААТАКУВАЛИ ЛЕТУНСЬКІ ЗАГОНИ ВОРОЖІ ЛЕТОВИЩА ДЛЯ ПІДТРИМКИ БОЇВ НА ЗЕМЛІ. ФІРЕР І ВЕРХОВОД НІМЕЦЬКИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ АДОЛЬФ ГІТЛЕР ВИХАВ НА БОЄВИЙ ФРОНТ.

= Берлін, 10. травня: Німецьке летунство знялося в повітря на світанку 10. травня в західньому напрямі й осіло на багатьох бельґійських та голяндських летовищах. Летовища з околицями захопили в короткому часі німецькі летунські сили. Летовища східньої та середущої Франції були метою нечайної атаки німецьких бомбовиків, що понищили багато літаків та летовищ, викликуючи численні пожежі. Зокрема летовища в Сен-Омер, Вітрі-ле-Франсуа і Мец знищено безпощадно.

Коли-ж на допомогу бельґійський уряд покликав англійські та французькі війська, а Голяндія проголосила війну Німеччині — поширено летунські налети і на військові обекти Бельґії та Голяндії. Притому німецькі летуни заатакували з успіхом летовища у Брюсель і Антверпен, підтримували також наступ сухопутніх військ і приймали визначну участь у добуванні одного з бельґійських фортів, де визначився окремим завзяттям і відвагою сотник Кох та поручник Віцік, яких Фірер і верховод всіх німецьких збройних сил відзначив лицарським орденом Залізного Хреста.

—o—

Переломові події на заході

Краків, 10. травня 1940.

Саме як кінчали ми приготування до друку нашого часопису — наспіла вістка про великі дії на Заході. Вістка, як грім із ясного неба, заскочила всіх ненадійно. Розгра ця може бути вирішною. Великі боруни стали перекочуватись не на полудне, чи полудневий схід, як це можна було передбачувати, а саме на Захід.

Союзники, що ввесь час робили багацько галасу зневечя про свої наміри, що мовляв, почнуть боєві дії на Середземному Морі та його побережжях, робили цей галас для замилення очей. Бо не на полудні, а на Заході готовили нову несподіванку, шукаючи за новим полем бою після невдачі в Норвеґії. Вони підготовляли нові жертви для витягання каштанів з вогню, а тими жертвами мала бути — Бельґія, Люксембурґ та Голяндія.

Та Німеччина і тим разом не дала себе заскочити. Передбачивши, що коїться, випередила Францію та Англію, беручи забезпеку невтральности цих держав у свої певні руки. Сталось це в останній хвилині, коли вже штаби союзників мали всі потрібні звязки зі штабами бельґійським і голяндським та коли вже мобілізація і всі воєнні приготування в Голяндії були у повному розгарі. »Кости кинені« як каже стара воєнна пословиця. Вихід одинокий і послідовний: Хто сіє вітер — бурю збірає.

Маштріхт і Мальмеді в німецьких руках

= Берлін, 10. травня 1940. Начальна команда німецької армії повідомляє: Німецькі відділи перейшли нині в год. 5,30 рано голяндський, люксембурський і бельґійський кордон. Спротив ворога недалеко кордону проломано гострою атакою всюди при тісній співпраці в багатьох випадках летунства. Німецький підводний човен затопив на морі британський підводний човен недалеко Терчелінґ. Німецьке судно затопило підчас операцій на Північному Морі ворожий торпедовець сторпедувавши його.

В ранішніх передполудневих годинах німецькі відділи осягнули Ісель і перейшли в багатьох місцях Мас на голяндській теріторії. Маштріхт і мости на каналі Альбрехта на захід від міста в наших руках. Мальмеді здобуте. Далі на півдні німецькі відділи перейшли через Люксембурґ бельґійський кордон.

—o—

Злучені Держави залишаються невтральними

= Вашинґтон, 11. 5. През. Рузвельт заявив у пятницю на пресовій конференції, що невтральна політика Злучених Держав залишається непорушеною останніми подіями в Европі. Одночасно повідомлено, що американський амбасадор в Німеччині Алєксандер Кірк вернувся до Берліна. Кірк був саме в дорозі до Риму, звідки хотів виїхати на відпустку до Америки. В пятницю рано заскочили його в Мінхені вістки про вмарш німецьких військ до Голяндії і Бельґії і він вернувся негайно на своє становище. Американський уряд заперечив також вістку немовби воєнна фльота Америки виплила в напрямі голяндських Індій.

Париж евакуований

= Женева, 11. 5. — Наради французької ради міністрів в пятницю тривали 3 години. На них обговорювали справу вмаршу німецьких військ до Голяндії і Бельґії. Кажуть, що французький уряд рішив перевести в широких розмірах евакуацію Парижа.

Фірер до вояків західнього фронту

Вояки!

Надійшла година вирішнього бою за майбутність німецької нації.

Від 300 років метою англійських і французьких можновладців було спинити кожну дійсну консолідацію Европи, передусім тримати Німеччину в безсилі і слабості.

З тією метою сама Франція оголошувала 31 разів війну Німеччині протягом 2-ох століть. Також метою британських світових можновладців від століть було спинити обєднання Німеччини в усяких умовинах і відмовити Німеччині ті потрібні до життя добра необхідні до вдержання 80-міліонової нації.

Англія і Франція здійснювали цю свою політику не оглядаючись при цьому зовсім на режим, що панував колинебудь в Німеччині. Вони завсігди вдаряли в німецький нарід, щоб розбити Німеччину та розложити на маленькі державки. Тоді Німеччина втратила б свою політичну силу і при цьому можливість забезпечити німецькому народові його життєві права на цій землі. На цій основі відкинули всі мої мирові спроби і 3. вересня минулого року оголосили війну.

Німецький нарід не має ніякої ненависті чи ворожнечі до англійського або французького народу. Перед ним стоїть нині питання, чи він хоче жити чи згинути.

В кількох тижнях хоробрі відділи нашої армії знищили польського противника, що його висунули Англія і Франція та усунули небезпеку на сході. Тоді Англія і Франція рішили заатакувати Німеччину від півночі. Одначе німецька армія від 9. квітня ц. р. здавила і цю спробу в зародку. Тепер прийшло те, що ми вже від багатьох місяців передбачували як загрозливу небезпеку. Англія і Франція пробують — послуговуючись велитенським маневром у полудневo-східній Европі — напасти на Рурщину через Голяндію і Бельгію. Вояки західнього фронту! Тепер надійшла година і для вас. Бій, що починається нині, рішає про долю німецької нації на найближче тисячеліття. Сповніть свій обовязок. Німецький нарід з бажанням перемоги при вас.

Берлін, 10. травня 1940.

Адольф Гітлер.

Заява міністра Рібентропа

Берлін, 10. травня: Міністер заграничних справ Німеччини фон Рібентроп склав сьогодні, в пятницю рано, в приявності представників німецької та заграничної преси в салі засідань Мін. Загр. Справ. таку заяву.

МОЇ ПАНОВЕ!

АНГЛІЯ І ФРАНЦІЯ СКИНУЛИ ВРЕШТІ МАСКУ. ПІСЛЯ НЕВДАЛОГО ВИПАДУ НА СКАНДИНАВІЮ ПРИЙШЛА ХВИЛИНА АЛЯРМУ НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ. ЦЕЙ ВЕЛИКИЙ МАНЕВР МАВ ЛИШЕ ЗМИЛИТИ ОПІНІЮ ДЛЯ СПРАВЖНЬОЇ МЕТИ, ЩО ЇЇ ПОСТАВИЛА СОБІ АНГЛІЯ: УДАРУ НА НІМЕЦЬКУ СМУГУ РУРЩИНИ ПОЧЕРЕЗ БЕЛЬҐІЮ ТА ГОЛЯНДІЮ.

Цей удар, як підтверджує уряд Німеччини, віддавна був за відомом Бельґії та Голяндії таємно приготований. Вістки з останніх днів про висід анґлійських військ у голяндських та бельґійських портах є найкращим доказом на це.

Німецький уряд має від учора т. є четверга, відомості про заяву англійського уряду урядові бельґійському та голяндському щодо наміченого висіду англійських військ на бельґійській і голяндській землі. Відомість ця погоджується у всій своїй повності з іншими доказами про виступ у похід анґлійської армії для наміченого вже удару почерез бельґійські та голяндські землі на терен війни.

Фірер не має наміру наражувати смуги Рурщини, цього найважнішого господарського осередка Німеччини на аґресію. Тому й вирішив забезпечити невтральність Бельґії та Голяндії перед анґлійсько-французькими напасниками.

Чи мали б ми тут до діла з нахабною непошаною Англії та Франції, що накинули Німеччині цю війну, чи з розпачливими судорогами, то все таки є певність у тому, ЩО НА ГРАНИЦІ БЕЛЬҐІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКІЙ ВЖЕ РОЗКИНЕНО ВСІ ЗАБОРОЛА, ЯКІ МОГЛИ Б СПИНЮВАТИ ПОХІД АНҐЛІЙСЬКО - ФРАНЦУСЬКИХ ВІЙСЬК.

Анґлійські та голяндські летунські площі провірені були анґлійськими та французькими старшинами з наказом їх розбудови. Скупчено також воєнні транспортові засоби на границі Бельґії, а в останній час зявились і команди французько - анґлійських військових відділів по всяких закутинах Бельґії та Голяндії.

Ці факти та всі інші вістки, що надходили заедно в останніх днях дають безперечні докази, що в найближчому часі дійде до наступу анґлійсько-французьких військ проти німецької армії та що він буде спрямований почерез Бельґію та Голяндію на Рурщину. Становище Бельґії та Голяндії, як виходить із тих поданих фактів, ясне і недвозначне. Обі держави станули, всупереч заявам своїх урядів, по боці Англії і Франції, тих потуг, що рішились на наступ проти Німеччини виповідаючи їй війну. І хоча Німеччина звертала увагу бельґійському міністрові закордонних справ на те — все одно нічого не змінилося. За те бельґійський міністр народньої оборони висловився в парляменті зовсім ясно, що ПОМІЖ ҐЕНЕРАЛЬНОЮ БУЛАВОЮ БЕЛЬҐІЇ, ФРАНЦІЇ ТА АНҐЛІЇ УЗГІДНЕНО ВСІ ЗАСОБИ, ПОТРІБНІ ДО ВИСТУПУ.

Якщо Бельґія і Голяндія ще й далі назовні заявляли про свою невтральність, то у світлі дійсних фактів можна це вважати за спробу закриття справжніх намірів бельґійської та голяндської політики. Супроти цього положення уряд Німеччини не може мати ніякого сумніву, що Бельґія та Голяндія не тільки рішили пасивно глядіти на анґлійсько-французький наступ, але й помагати йому по всій змозі та що звязки ґенеральної булави цих держав з французько-анґлійською булавою призначені для тієї мети. Заперечення Бельґії та Голяндії немовби хід цих подій не відповідав їхній волі, лише є виявом їхньої безборонности супроти Англії та Франції не витримує ніякої критики, причому і не зміняє нічого в теперішньому положенні.

Німеччина не має наміру безчинно вичікувати висліду тієї накиненої Англією та Францією боротьби за істнування дозволивши на перекинення війни на німецькі землі через Бельгію та Голяндію. Тому то видано німецьким військам наказ забезпечити невтральність цих держав усіми військовими засобами.

Притому уряд Німеччини завважує ось-що: НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА НЕ ПРИХОДЯТЬ ЯК ВОРОГИ БЕЛЬҐІЙСЬКОГО ТА ГОЛЯНДСЬКОГО НАРОДУ, БО УРЯД НІМЕЧЧИНИ НЕ БАЖАВ СОБІ ТАКИХ ПОДІЙ НІ НЕ СПРИЧИНИВ ЇХ. УСЯ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПО БОЦІ АНҐЛІЇ ТА ФРАНЦІЇ, ЩО ПІДГОТОВИЛИ НАСТУП НА НІМЕЧЧИНУ І ТО НА ЗЕМЛЯХ БЕЛЬҐІЇ ТА ГОЛЯНДІЇ З УСІМИ ПОДРОБИЦЯМИ, А ТАКОЖ НА БЕЛЬҐІЙСЬКУ ТА ГОЛЯНДСЬКУ ВЛАДУ, ЩО ДОПУСТИЛА ДО ТОГО Й ОБЛЕКШУВАЛА СПРОМОГУ УРЯД НІМЕЧЧИНИ ЗАЯВЛЯЄ ДАЛЬШЕ, ЩО НІМЕЧЧИНА НЕ МАЄ НАМІРУ НАРУШУВАТИ ЧЕРЕЗ ЗГАДАНІ ЗАСОБИ ОБЕРЕЖНОСТИ НЕЗАЛЕЖНОСТИ КОРОЛІВСТВА БЕЛЬҐІЇ НІ ЇХНІХ ЕВРОПЕЙСЬКИХ ЧИ ПОЗАЕВРОПЕЙСЬКИХ ПОСІЛОСТЕЙ.

Ще сьогодні в останній хвилині бельґійський і голяндський уряд зберігає долю своїх народів у своїх руках маючи спромогу забезпеки, щоб німецьким військам не ставлено спротиву. УРЯД НІМЕЧЧИНИ ВЗИВАЄ ОБА УРЯДИ, ЩОБ НЕГАЙНО ВИДАЛИ ВІДПОВІДНІ НАКАЗИ. ТА ЯКЩО Б НІМ. ВІЙСЬКА ЗУСТРІНУЛИСЬ ЗІ СПРОТИВОМ У БЕЛЬҐІЇ ЧИ ГОЛЯНДІЇ, ТО ЙОГО ЗЛОМЛЯТЬ УСІМИ ЗАСОБАМИ. ЗА ВСІ МОЖЛИВІ НАСЛІДКИ І ЗАЙВИЙ ПРОЛИВ КРОВИ СПАДЕ ВСЯ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТІЛЬКИ НА КОРОЛІВСЬКИЙ УРЯД БЕЛЬҐІЇ ТА ГОЛЯНДІЇ.

—o—

БЕЛЬҐІЯ Й ГОЛЯНДІЯ НАМАГАЮТЬСЯ ПРОТЕСТУВАТИ.

= Берлін, 11. 5. — Бельґійський і голяндський уряди намагалися через своїх дотеперішніх представників у Берліні зложити протестаційні ноти в міністерстві закордонних справ. Уповноважений урядовець міністерства запізнавшись зі змістом тих нот відмовив їх прийняти жадаючи, щоб оба посли предложили ці свої заяви у належно зредаґованій формі.

АТАКА НА ОТВЕРТЕ МІСТО

= Берлін, 11. 5. — 10. травня 3 ворожі літаки заатакували бомбами отверте місто Фрайбурґ, що положене поза тереном воєнних операцій та не має ніяких мілітарних обєктів. Бомби впали в середину міста вбиваючи 24 цивільні особи. У відплату за цей провокаційний акт німецьке летунство відповіло в такий самий спосіб. — Від тепер кожна ворожа бомбова атака на німецьке цивільне населення буде відплачена пятикратно німецькими бомбовиками в налеті на одно з анґлійських або французьких міст.

Слово за Італією

(Від нашого кореспондента)

Три великі проблеми виняткова динамічного характеру станули перед німецьким державним проводом на історичній карті сучасних подій, в перших днях того місяця в якому загально сподіються дальших великих кроків вперед для розвязки сучасного воєнного положення. Всі вони належать до змінливої сфери закордонної політики, а одна має крім того чисто військово-стратегічний характер. Перша це поява зреферованих міністром закордонних справ фон Рібентропом притианґлійських документів на доказ вимушення на Німеччині військових дій у Данії та Норвеґії. Це проблема великого пропаґандивного значіння з огляду на чутливість невтральних держав на **ratio facti** воюючих сторін. Друга це перебіг воєнної акції в Норвеґії і стан англійсько-німецьких сил на північному фронті. Безуспішні анґлійські спроби захитати довіря фашистівської Італії до Німеччини та пильна тенденція союзників зневтралізувати, як тільки можна поставу Риму до війни — це остання найцікавіша справа! Саме на неї з тутешнього становища постараємося кинути дещо світла.

У недавній відповіді вождя німецької армії ґенерала фон Бравхіча, перетелеграфованій на заокеанський континент концернові Герста (як відповідь на критичні завваги анґлійського начального команданта, ґен. Айронсайда, що до боездатности і вартости німецької армії) знайшлася цікава, хоч ляпідарна характеристика системи ділання канц. Гітлера. „Цілий німецький народ — сказав ґенерал - полковник фон Бравхіч — глядить сьогодні з повним довірям на сильну волю і ґеніяльне вміння правити державою Гітлера, що є великий майстер у використовуванні відповідної нагоди і моменту..." В цих цікавих словах вся синтеза пересічної відповіді пересічного німецького громадянина, що його попросите висловити свій погляд на якусь політичну проблему. Таку відповідь загально почуєте в Берліні й у справі Італії та подій, що — хто зна — може вже завтра розіграються на Середземному Морі. Великий майстер думає про це і з певністю знайде якусь розвязку. А Мусоліні? Мусоліні ж стрічався з канц. на Бреннері вже тієї весни і узгіднював свої погляди, а вже недавно телеґрафував з нагоди Гітлерових імянин: „Маю надію, я і мій фашистівський уряд, що німецький народ вийде переможно з тієї проби в яку його поставили".

Преса цілого світа звернула свої спостережливі очі з далекої північної Норвеґії на Середземне Море. І французи й анґлійці і німці стали хвилюватись питанням, який оборот і напрям приймуть недалекі події між Ґібральтаром і Кипром. Французи й анґлійці передбачують можливість усяких комбінацій, числячись притому з усякими ходами та шахами. Німці ставлять справу простіше. Від вибуху війни з кожним місяцем — завважує римський обсерватор — найкращого німецького щоденника »Франкфуртер Цайтунґ« — почувають себе італійці ближчими до війни. Не можна сказати, щоб змінялася напрямна італійської політики. Навпаки, сама війна наближається що раз швидше до італійського народу. Проблема має дві сторінки: на питання: що зроблять італійці, виринає протизапит: що зроблять західні великодержави? Іншими словами, рішальний крок у розвязанні цього положення може вийти від обох сторін. Перші відповіді на ці запити впали на засіданні фашивстівської палати. Інтереси Італії звязані з німецькими. (Треба це підкреслити; не спільний світогляд, — інтереси!). Бо життєві державні інтереси Італії лежать у просторі, де годі передбачувати конфлікт з німцями, а де зудар з анґлійцями й їхніми спільниками майже неминучий. Такі є голоси поважної німецької преси. Перейдім тепер до власних висновків і спостережень.

Минулий тиждень буде записаний на сторінці історії, тої несамовитої що до своїх метод війни, як тиждень німецької перемоги на півночі, в Норвеґії. Є це вже третя — якщо зарахуємо і фінсько-совітський конфлікт — перемога німців над Анґлією від памятного першого вересня минулого року. Анґлія шукає тепер нового поля деб непокоїти та винищувати противника. Тим полем малоб бути саме Середземне Море. Пропаґандовий апарат союзників видав вже нові, хитро й тенденційно спреповані комунікати, мовляв, майже всі країни, звязані життєвим інтересом з тим морем, а саме Єгипет, Румунія, Югославія, Туреччина і Греція, так, передусім Греція — стоять перед задуманим на них нападом Італії й Німеччини! Словом може повторитися те саме, що було і на півночі з Норвеґією: відповідна пропаґанда, чин і опісля пропаґандивна боротьба: хто перший нарушив невтральність... Можливе, що ця анґлійська пропаґанда мала б відвернути і зажурену увагу громадян Великої Британії від нещасної історії у Норвеґії. Ясно, що Анґлія всеціло придержується метод минулої всесвітньої війни і що вона зрезиґнувала з більшої офензиви на норвежському суходолі. Отож боротьба малаб перенестися на схід і на південь, ближче кольоній, дальше від метрополії, ледви кількасот кільометрів віддаленої від німецьких летунських баз в окупованій Норвеґії.

Анґлійська акція, спрямована на Балкани і Середземне Море ввійшла вже у другу фазу. Після перших трівожних вісток пропаґанди союзників про загрозу на півдні і сході перейшла вже анґлійська преса до визовів і накликів, що діяти. Німецькі пресові аґенції публікують сьогодні голоси найважніших анґлійських ґазет. — Голоси за війною і темпом! Кожної хвилини — заявляє »Нюз Кронікл« — може розгорітися війна на Балканах. Те що станеться пізніше всеціло залежатиме від наших кроків для забезпеки тих країн. А далі йде мова про загрозу для Югославії, якій требаби дати допомогу західніх великодержав". Чи наші летунські лінії на близькому сході настільки забезпечені й вивінувані?, чи маємо там відповідне число бомбових літаків, що могли би негайно вилетіти на приказ? Чи готові кораблі, що моглиби негайно перевезти наші війська, словом, чи виконала Анґлія усе, що занедбала зробити в Норвеґії?" Ще далі йде »Дейлі Експресс« заявляючи: „Греція має британську ґарантію ,а наша фльота з Корфу може негайно замкнути Адрійське Море. — Союзники зможуть оборонити Грецію значно лекше ніж Норвеґію. Становище Румунії буде також забезпечене, якщо анґлійська фльота вплине на Чорне Море". Чиж не пригадується жива минувшина минулої всесвітньої війни?

Найгостріше виступає — за звідомленнями німецьких кореспондентів з Голяндії — наближений до Форін Офісу »Дейлі Телеґраф« у своїх алюзіях до розмов Мусолінія з Вашинґтоном. Тут треба пояснити, що президент Злучених Держав — Рузвельт, не покинув ще досі своєї невдалої мирної ініціятиви перешкодити поширюванні европейської війни, та навязав цикль політичних розмов з італійським амбасадором при Білому Домі, кн. Кольонною. Одночасно Мусоліні у Римі прийняв кількакратно американського прдставника Філіпса. Про ближчу тему і зміст тих розмов ніхто дотепер нічого конкретно не знає. І тому тим цікавіші є перестороги »Дейлі Телеґрафу«: „Середземне Море може дуже швидко стати м е р т в и м морем для цілої корабельної комунікації, від якої залежить кольоніяльна торгівля Італії..."

Отже впали слова, цілком як перед подіями в Норвеґії. Якіж будуть події? Вони вже зачалися, якщо так можна назвати далекойдучу підготову союзників. Кореспондент »Дойче Альґемайне Цайтунґ« повідомляє: „До порту в Александрії прибули змішанеі ескадри анґлійських і французь кораблів. З панцирниками і кружляками прибуло значна кількість анґлійських підводних суден. Більшість кораблів навантажена бомбами. Командування британських летунських сил на Близькому Сході переняв маршал Артур Лянґмар". Ціла ця анґлійська підготова змагає до створення нового поля війни. „Намагаються її — телеґрафує далі кореспондент — анґлійські пропаґандові кола прикрити алярмуючими вістками про здогадану концентрацію італійських військ на острові Додеканезі, а зокрема на острові Родос, віддаленім ледви 375 миль від Александрії. Для тієї мети призначений і комунікат про загальне мобілізаційне приготування в Югославії, спричинене, будьтоби концентраціею італійських дивізій в Альбанії. Ролю Штокгольму грають в тій акції Атени." Як останній доказ напруженого положення наводить телефонат найбільшого щоденника, наказ анґлійського міністерства внутрішних справ про нагляд над замешкалими в Анґлії італійцями. Як видно з того, Анґлія затіяла нову гру і то на широку міру. Майже що години надходять до Берліна нові вістки про її активність: в Греції викупили анґлійці всі ґеоґрафічні карти, в Єгипті, де під Каїром відбуваються великі анґлійські маневри, помітне велике затрівоження, — Суез замкнений практично для неанґлійських суден, Франція призначує нового посла в Болгарії і багато інших. Мимоволі виринає питання: Яке становище займають ці всі держави, що їх Анґлія хоче „спасати"? Становище до проблеми можливої війни на Середземному Морі? Як виходить з поважного донесення сьогоднішньої »Франкфуртер Цайтунґ«, до Риму надходять з Румунії, Туреччини та навіть Єгипту голоси неґативної реакції на нову хвилю анґлійського алярмізму. В Букарешті прихильно прийняли італійське заперечення про якісь військові накази. Таке саме становище займає частина турецької преси. Та найцікавіше освітлення становища Греції, як найбільше експонованої (проти її волі) у новій ґрізній ситуації. З Атен, нового центру британських неспокійних інформацій, надсилають німецькі журналісти дуже цікаві обсерваціі. На їхню думку, населення і політичні круги усіх балканських держав з великою журбою приглядаються британським намірам зробити їхні країни боєвищем і тим самим пригадати ситуацію з 1915 року. Старші наші політики і неполітики памятають ще з дійсности як то тоді західні союзники, покинувши Ґаліполі, сконцентрували свої війська у Сальоніках, хоч Греція була невтральна, а її атенський уряд протестував проти окупації. У висліді Атени опинилися під арматнім обстрілом, Греція під окупацією, король на еміґрації. Нічого дивного,

(Докінчення на стор. 6-ій)

†

бл. п.

ЕВА ШЕПАРОВИЧЕВА

найдорожча мати і бабуся

заснула в Бозі, заосмотрена св. Тайнами, дня 8. V. 1940 р. в 72-ім році трудолюбивого життя.

Похорони відбудуться з каплиці на Раковицькім цвинтарі в пятницю дня 10. травня 1940 р. в год. 11-ій перед полуднем, про що повідомляють горем прибиті

Сини, Внуки і Рідня.

НЕОФІТ КИБАЛЮК

У ТЕРНОВОМУ ВІНЦІ

I.

Щоби зрозуміти становище православних українців у справах своєї віри й церковного устрою, треба хоч коротенько пригадати деякі моменти з життя православної Церкви взагалі та на українських землях зокрема.

Російські патріярхи, як і римські Папи, маючи у своїх руках необмежену в своїй ділянці владу, слухняний церковно-адміністративний апарат і велитенський авторитет найвищих достойників Православної Церкви, нерідко сягали й по впливи та політичну владу. І тому, коли державна керма попала в руки царя Петра І, який не терпів політичного дуалізму, він скінчив з цим явищем, заступивши монократичну церковну владу системою колеґіяльної управи. У проводі Православної Церкви в Росії став св. Синод, а фактичним керманичем Церкви був обер-прокурор св. Синоду, людина світська, яка виконувала функцію „ока й вуха царевого" та практично узгіднювала церковну політику, кажучи сучасною термінольоґією, з ґенеральною державно-політичною лінією. Виконування функції „ока й вуха" іноді заходило так далеко, що про обер-прокурора Победоносцева казали:

„Победоносцев для Синода,
Бедоносцев для народа
І доносцев для царя".

Українська Православна Церква довго боролась, поки врешті силою політичних обставин була змушена підчинятися зверхности московського патріярха.

По Переяславському договорі 1654 р. Сильвестр Косів ще тридцять літ обстоював незалежність рідної Церкви. В повній і твердій солідарности зі св. їм духовенством і українській народ боронив своїх церковних і національно-релігійних прав, звичаїв і традицій. Треба було аж наказу цариці Катерини, щоб впровадити по церквах московську вимову богослужбового тексту. Чарівні ж звичаї й традиції, що йшли з глибин віків і творили барвну, чисто національну рямку православної віри в Україні, практикувалися московськими реформаторами, як поганенькі, католицькі, забобони й інші наверствування, з якими теж провадилась завзята боротьба. І хоча під впливом русифікації вони й зникали, але дуже поволі, а по селах, серед більш консервативного елементу, побожно зберегались до останнього часу.

В році 1917 „церква — домовина розвалилась", упав московський царат, розпалась велика тюрма народів, засвітилось сонце Волі для українського народу, заблисла надія, що „помоляться на волі невольничі діти". Після берестейського мира, коли Україна стала самостійною державою, при св. Софії київський зорґанізовано першу Всеукраїнську Православну Церковну Раду. У проводі її став архиепископ Алексій Дородніцин, автор першого молитовника українською мовою (помер 1919 р.). В короткому часі Церковна Рада скликала Всеукраїнський Церковний Собор (7. січня 1918 р.), що мав бути виразником волі українського народу та його пастирів. Діяльність Собору справді пішла в українському напрямі, але московський патріярх Тихон (після революції в Росії відновлено патріярхат), зорієнтувавшися через митрополита Плятона, свого представника в Києві, в настроях і працях Собору, під претекстом військових подій, що розгорілись навколо Києва, працю Собору перервав. Коли за гетьмана Скоропадського 7. VI. 1918 р. Собор знову зібрався, робота його пішла в діяментрально протилежному напрямі під кутом гострої боротьби з українськими елементами Собору та закінчилась усуненням зі складу Собору ініціяторів і орґанізаторів його — членів Всеукраїнської Церковної Ради. Останні не зложили рук, а заснувавши Кирило-Методієвське братство працювали далі й вели боротьбу за розмосковлення Православної Церкви в Україні. Одним з конкретних вислідів праці Собору (II сесія) був вибір київським митрополитом відомого ворога українців — Антонія Храповицького, що прийшов сюди із Харкова.

Цій московській роботі поклала кінець Директорія УНР, виславши Антонія Храповицького й Евлогія Ґеорґієвського (архиепископа волинського, відомого зі своєї русифікаторської роботи в Галичині й Холмщині) до Бучача і проголосивши автокефалію Української Церкви, під проводом Всеукраїнської Вищої Освященної Ради, що складалась з духовних і мирян. Від духовенства входили: архиепископ катеринославський Агапіт Вишнівський, єпископ кремянецький Дионісій Валедінський (пізніше митрополит варшавський), протоєрей Василь Липківський і ін. Це був час, коли українці завзято забралися за усамостійнення свого життя на всіх фронтах: політичному, економічному, культурному, церковному і, найважніше — військовому. Той останній гнувся, ламався, віддалявся, наближався. Перемагали то совіти, то денікінці, то українці. Столиця України й осередок релігійно-церковного життя — Київ переходив з рук до рук. При совітах українці, користаючи з відділення Церкви від держави, орґанізували у Києви декілька релігійних громад, заняли кілька церков, а між ними катедру св. Софії. Але приходить з денікінським військом Антоній Храповицький і знову починається поріод репресій, відбирання від українців церков, заборон українським священикам виконувати свої пастирські обовязки і т. д. В числі тринацять священиків, що підпали тій забороні, опинився й протоєрей Липківський, а архиепископ Агапіт Вишнівський був поставлений перед суд деникінського св. Синода, позбавлений панаґії та засланий до манастиря. Після втечі Антонія Храповицького, знову за совітів, дорогою Антонія йде його заступник єпископ Назарій Блінов, що забороняє відправляти українською мовою в катедрі св. Софії, а коли цю заборону українське духовенство знехтувало, він припинює шістьох священиків, а в тому числі прот. Липківського, в правах священодіяння.

Таке вороже відношення до змагань українського народу, таке трактування його змагань до усамостійнення свого життя в церковно-релігійній ділянці, таке чисто московське глумлення над його найсвятішими почуваннями переповнило міру терпінь і Друга Всеукраїнська Церковна Рада, заснована в квітні 1920 р., оголосила до українського православного громадянства листа, в якому подала такі рішення: 1) Православна Українська Церква позбавлена своїх єпископів і тому функцію тимчасового найвищого церковного орґану перебирає Всеукраїнська Церковна Рада, 2) Українська Православна Церква відділяється від московського патріярха, його наказів не виконує і стає автокефальною; 3) заборону кинену заступником Антонія еп. Назарієм Бліновим на українське духовенство, касується, 4) підготовляється вибір єпископів-українців.

Розуміється, що це був революційний акт, але рішились на нього після випробування всіх леґальних засобів і після сконстатування, що перемагає не думка про добро Православної Церкви, а державно-політичні міркування московських архиєреїв, вихованих на ідеалах воюючого московського православія і пересякнутих духом Антонія Храповицького та „союза русского народа".

Даремно архиепископ полтавський — Парфеній, чоловік хиткий і нерішучий, але все ж з маркою »українофіла«, благав Антонівського заступника Назарія Блінова: „Щиро вас прошу, не перешкаджайте українцям служити по українськи і дозвольте священнодіяння тим, кому воно заборонено. Не відмовляйте свячення тих осіб, за кого вони будуть просити і загалом дозвольте їм уладити своє церковне життя на основі давніх звичаїв". Це не помогло. А патріярх Тихон виступив із новими церковними репресіями.

По році дальшої глухої, але завзятої боротьби з московськими єрархами, епархіяльний зїзд Київщини вибрав архиепископа Парфенія київським митрополитом, а єпископа Антонія Грановського його заступником. Було рішено приступути до плянової робудови Автокефальної Православної Української Церкви і тому скликано до Києва Всеукраїнський Церковний Собор та вибрано кандидатів на українських єпископів. Але арх. Парфеній в останній хвилині не відважився переступити волі московського патріярха і від Церковної Ради відійшов, єпископ Антоній Грановський не міг дістатись з Москви до Києва, а два кандидати в єпископи по дорозі до Грузії, де мала відбутись їх хіротонія, зустріли непереможні труднощі (ріжні фронти) і вернулися без єпископського свячення. Всеукраїнський Церковний Собор став перед фактом повної відсутности на Соборі єпископів. Кілька останніх зусиль переконати нового екзарха, присланого патріярхом Тихоном спеціяльно для боротьби з українським церковним рухом, не дали позитивних вислідів: на хіротонію українських єпископів не погодився ніхто. (Оповідали свого часу, що Антоній Храповицький, втікаючи з Києва, від багатьох православних єрархів виміг святочне приречення (клятва), що ніколи не погодяться на автокефалію Української Православної Церкви і не хіротонісують українських єпископів).

Однак люди, що взялися за творення Української Православної Автокефальної Церкви не належали до тих, що могли відступити від поставленої собі цілі, а крім того бачили, що з московськими єрархами в справі автокефального устрою Православної Церкви на Україні ніколи до згоди не дійдуть. Керманичі українського церковного руху стали перед дилемою: або залишити в справах Церкви дореволюційне status quo й відмовитись від своїх національно-реорґанізаційних змагань, або піти на рішучий крок і радикально перетяти боляка, який не давав можливости йти далі дорогою нормального національного розвитку. В першому випадку значило не скористати зі сприятливих обставин, які історія достарчає не так часто й погодитись на залишення в національному орґанізмі небажаних хороботворчих елементів, в другому — наразитись на комплікації в такій субтельній ділянці, як правно-канонічний бік справи, що вимагає суворого узгіднення церковно-устроєвих змін з практикою, традиціями й церковними канонами. Щоправда той леґітимізм дуже часто ламався чисто революційною методою не викликаючи особливих комплікацій і тільки пізніше дійсність пристосовувалась до правно-канонічних вимог, чи, скажім, форми й вимоги пристосувались до доконаних фактів, але то в тому випадку, коли змаганням народу патронує чинник державно-політичний. Та, нажаль, справа української державности тоді котилась по похилій площині й керманичі українського церковного руху могли рахувати тільки на власні сили та підтримку вірних. На Україні в той час була совітська влада. Керманичі українського

церковного руху лишаються вірні національним ідеалом, змаганням і потребам українського народу та приймають друге, рішення і в київській катедрі св. Софії висвячують на архиепископа й митрополита київського протоєрея Липківського способом покладення на кандидата рук всього священства і всіх членів Всеукраїнського Православного Церковного Собору. — В „Історичній Записці", виданій Всеукраїнською Православною Церковною Радою так говориться про цей момент: „Всю важність вирішення питання про форму хіротонії свого першого митрополита добре розуміли всі члени Собору й рішили, що тоді тільки відбудеться хіротонія руками пресвітерства, коли щодо цієї форми хіротонії переведеться поіменне голосування з поіменною відповіддю і коли за цей спосіб поставлення висловиться не менше 11/12 членів Собору. Внаслідок цього голосування лише пять членів Собору висловилося „проти", сім стрималось, а решта (360) висловилася за хіротонією руками пресвітеів тільки в цьому виключному випадку".

Володимир Чехівський, що був свідком цієї хиротонії, так говорить про неї: „Пресвітерство поклало руки на св. Євангелію, що лежала на голові митрополита, якого висвячували; на рамена пресвітерів поклали руки діякони; на рамена діяконів поклали руки близькі вірні; на рамена останніх — їх сусіди; так вся церква поєдналась в обіймах любови".

Новохіротонісованого митрополита, а також єпископів і священиків Української Православної Автокефальної Церкви Російська Церква признала безблагодатними, а спосіб хіротонії неканонічним, хоча в історії перших віків християнства можна знайти не один подібний випадок свячення, як також підтвердження тут, що головним свяченням було свячення пресвітерське, а апост. Павло загалом розрізняє тільки два свячення — діяконське і пресвітерське, з чого виходить, що єпископський стан мав значіння в сенсі більш функціональному, ніж різниці чи ступня благодати. Але не в тому річ. Благодатна чи безблагодатна єрархія була в Українській Автокефальній Церкві, це сьогодні не є актуальне. Зрештою не всі дивилися на це питання крізь призму політичних російських інтересів, як це робив московський патріярх та його єпископи і відношення останніх не перешкаджало ростові впливу й значіння Української Автокефальної Церкви та навіть певному церковно-релігійному контактові представників її з представниками інших християнських церков. Та Церква зліквідована в межах України силою й сьогодні там не існує. Йде тільки про відсвіження в памяті етапів боротьби українського народу за свою Церкву і свою національну єрархію. Ця боротьба не була чимсь неумотивованим, безпідставним, неоправданим, випадковим. Вула вона конечна. Була вона ліквідацією вікових кривд, що діялись українському народові, в даному випадку на відтинку церковно-релігійному. Бож ті самі канони (які, доречі, ніби спеціяльно складались на некористь українців, так завжди вони їм стають на перешкоді), ті самі канони вимагають в орґанізації єпископату покласти принцип національний. Але коли й де православні українці мали своїх єпископів з хвилею як Православна Церква на Україні підпала юрисдикції московських патріярхів і св. Синодів? Коли й де ці єпископи були справді духовими батьками нашого народу? Коли й де, з хвилею як московський єпископат заляв усі етноґрафічно-українські терени, українці знаходили хоча б мінімальне зрозуміння своїх національних потреб? Коли й де той єпископат пішов на зустріч змаганням українців, які подібно до інших народів хотіли би мати Церкву, де б поважались їх національно-релігійні традиції й звичаї, їх мова, де б мали своїх священиків? Ніколи й ніде! Навпаки, бурятам давали бурятських священиків, мурином давали муринських єпископів, жидам відправляли в жидівській мові (Православна Церква в Петербурзі), але українцям церковне кермаництво давало Антоніїв Храповицьких, Назарів Блінових, Євлогіїв, Віталіїв, Іліодорів, давало тих, які виривали їхнє національне імя й національне серце, зневажали їх рідну мову, традиції, звичаї, які висміювали їх національне почуття, ширили, похвалювали й матеріяльно підтримували ренеґатство, боролись і до останнього часу боряться зі всім що українське.

І хоча Антонія вже нема, то є його ученики і невигас ще дух воюючого московського православія. Правда, церковна орґанізація того православія, оперта в своєму часі на Победоносцевих, Саблерах, указах його імператорського величества", „союзах русского народу", Пітірімах, Варнавах, Восторгових, Распутінах, жандармах і приставах, пересякнута поліційно-адміністративним і единонеделимо-політичним духом, давно затратила властивий церковно-релігійний і канонічно-апостольський характер, служила не тільки прикладом — якою повинна бути, тільки доказом — якою не повинна бути. І коли життя вимагало з казьонно-архиерейських сальонів перенести її до катакомбів, як за перших віків християнства, то казьонна російська Церква виявила повну відсутність духа й християнської мужности та в дуже короткому часі скапітулювала, побивши себе арґументами власної історії, орґанізації і практики, щедро достарченими свому противникові.

Але затративши після революції свою „казьонну" підставу, російська Церква в особах своїх єпископів, розпорошених по цілому світі, не затратила свого типово-московського непримирно - войовничого духа. Та про це іншим разом.

—о—

Олесь Бистренко.

Опричники з „КОП"-у

Кріваво сходило того дня сонце. Наче зневевя вискочило воно червоне ізза обрію та посипало ярким промінням на зелені поля, ліси та гори. І хвилями, здавалося, блеск той меркнув, наче хтось прислонював темним серпанком соняшну кулю. Хребти Карпат виблискували зеленими верхівями смерік. Під подувом вітру хвилювали карпатські бори, а з лету птиці здавалося б: Карпати насуплюють свої брови, морщать своє чоло. Бо і було ж чого їм насуплюватись! В їх зворах та дебрах розгравались не десятки, сотки трагедій. Було ж це на прикінці весни пропамятного 1939 року. Розсипані в нерівних боях переважаючими мадярськими полчищами карпатські січовики — то малими гуртками, то одинцем, вертали знесилені в Галичину. Виснажені безупинними боями та мандрівкою в голоді і холоді добивалися вони до кордону, де в щасливих випадках прокрадалися крізь зміцнені застави шляхетсько-польського „КОП"у. І мов підстрілені орли, що долетіли щасливо до свого гнізда, раділи думкою про який-такий відпочинок між своїми.....

Між багатьома іншими вертався до дому і молодий 19-літній січовик П. Вертався обдертий, обезсилений, ледви живий до своєї старенької матері вдовиці до Надвірної. І вже перейшов був кордон, вже заночував був одну ніч в обороз якогось гуцула в Рафайлові, як несподівано схопили його „копівські" посіпаки. Серед повені лайок та побоїв приправлених крісів відвели його на станицю „КОП"-у. Що з ним там робили, як його там „допитували", могли б про це оповісти його скривавлені плечі та „копівські" гумові палки. По таких допитах повели вони його обезсиленого нібито до Надвірної. По дорозі дозволили йому купити собі дещо зїсти у місцевій мясарській крамниці. Але ж коли він тільки почав заспокоювати голод, відірвали його „копісти" та пігнали дальше, але не в напрямі Надвірної, лише до ліса. По дорозі переказував він стрічним гуцулам до своєї рідні, що він ось тут, в Рафайлові...

В лісі вишукали конвоєнти безпечне та недоступне місце і мерщій із садистичною насолодою забралися до праці. Січовик П. здогадався, до чого приготовляються його кати, пробував переконати їх, щоб застрілили його, щоб заощадили йому мук. Одначе польські звірі в людським тілі не були з тих! Вони звязали своїй безборонній жертві колючим дротом руки та заткали уста, назбирали купу сухого ріща, посикдали його під смереку, а до грубої гиляки смереки привязали січовика. Все те робили поволі жартуючи та кепкуючи собі із своєї жертви, лихословлючи в найординарніший спосіб Карпатську Україну та все, що тільки українське. Німо-тупим зором дивився на це все П. та безсильний кидався, пручався, щоб вирватися з пут колючого дроту, інстинктовно прочуваючи ці близькі свої нелюдські муки.

Коли всі приготування були скінчені — посіпаки обляли бензиною і підпалили купу сухого ріща. І здавалося довго не хотів вогонь чіпитися сухих смерекових галузок, довго не хотів обняти своїми смертними обіймами багаття, але ж вкінці спалахнув стоязиками та своїм блеском наперемінну з димом то освічував то затемнював мученицьку постать героя. Тріскіт горіючого багаття заглушував стогін мученого борця. І певно думкою полинув він ще в останній хвилині свого життя в недалеку свою Надвірну, до старенької своєї матері - вдовиці та востаннє прощав її, прощав своїх товаришів... А нелюдські опричники ходили кругом горіючого стосу, поправляли багаття, докладали свіжого та жартували собі з мученого живцем січовика... Вже й не видно було знаків життя, вже лиш чути було сопух паленого тіла та видно було судороги конаючого життя, — а „хоробрі" опричники ще посміхалися, ще плюгавили все, що українське...

І була б і ця трагедія, як багато інших подібних, залишилася тайною опричників і була б рідня дальше сподівалася повороту П., якби не припадок, якби не те, що цю мученицьку смерть січовика П. видів на власні очі гуцул з Рафайлова, який в той час проходив недалеко того місця огидної екзекуції. І був би напевно й цей гуцул ніколи нікому не розказав про цю страшну подію, як би не те, що чотири дні по цій трагедії не міг він нічого в уста взяти і „притиснений до муру" мусів визнати під строгою тайною своїй рідні, а пізніше по розвалі Польщі відважився оповісти ще одному надвірнянському мясареві, якого вважав близьким свояком замученого січовика П. І розповідаючи про цю надлюдську муку і звірські знущання заявляв він, що не зможе кілька днів нічого їсти, бо знову чує той самий запах спаленого людського тіла...

Чи спалили опричники і кости своєї жертви, чи кістяк закопали і що взагалі дальше з рештками тіла зробили, про це не оповідав гуцул, бо здається неготен був діждатися кінця цієї інквізиторської процедури, гідної хіба тільки кровожадних шакалів, якими були шовіністичні типи злощасної памяти Польщі. Та „за те — казав оповідаючий гуцул, — так їх Господь поблагословив, що ади розліталися відси як липове клине. А абим їх тогди видів, як торішний сніг або як свого дедя!"

Свято у Закопанім

Закопане — рай туристів, місто тисячних спортових сензацій і атракцій — перший раз бачило українську богослужбу. Це була „сензація дня" на тутешньому ґрунті.

Воскресення Господнє. Ранні мряки ліниво перекочуються, як сонний велит із боку на бік по сніжно-білих, ґранітних вершках Ґевонту, а пошуми гірських вод несуться по заспаних околицях живця.

Біля малого, дерев'яного лат. костела, в якому віддавна вже не правиться, рух „як на Великдень". Весело, одинцем і гуртками пливуть у „позичену" святиню свої, давні українці Закопаного, що аж тепер ожили й повною парою беруться до праці, тай свіжі, наплинові — „воєнні" еміґранти. Ці останні — тілом тут, на „краю світа", а серцем і думками далеко...

Українська мова, дивує, а може й лютує декого. А тут і чужа святиня... Може кому захочеться ще ґаїлок співати та в „Зельмана" грати... А все ж ця святиня якась видається близька й рідна. Така подібна до наших галицьких, вінком лип обманених. Традиція каже, що побудована вона на місці, де давно стояла наша церковця. Тай архітектура її це пророчисто підтверджує. Суцільні українські громади сягали перед століттями аж під Закопане. Доволі вимовний свідок нашого минулого на цих землях — це „Русінова поляна", назва одної з долин у Закопанім.

Служба Божа, після Воскресної Утрені. Грімке „Христос Воскресе" прогомоніло по темних стінах святині, патиною віків покритих. Ожила святиня, живіше забилися серця.

Ікони святителів із золотом полинялих готицьких престолів здавалося — дивувались, побачивши у своїх стінах нових, незнаних людей. Людей „грецької" віри, козацької крови... Дивувалися — почувши сердешні моління цієї громади людей бездомних, однак твердих і незломних, як їхні предки.

Святочне слово священика напри кінці відправи. Слово потіхи та відради:

Здавалося, що все пропало... Замучили, пробили, розпяли, накінець важким каменем мертве Тіло привалили. Апостоли позникали... Маловіри, ще не утверджені в Христовім слові — що зерно, щоб стократний овоч видало — мусить уперше в землі завмерти, немов іщезнути, зотліти... Що по Великій Пятниці — йде День Воскресення; як після ночі день, а після зими — теплее літо.

І для тебе громадо, що тут на ріках вавилонських він прийде.

І для Тебе Народе!

Христова страсть — Твоя страсть. Христові болі й рани — твої болі й рани.

Христова побіда й слава — **твоя побіда і слава!!**

По полудні у просторій салі »Сокола« спільне, настроєве свячене. Що пішло труду, часу й жертв, щоб достойно його відбути! Щоб своїм та чужим і гостям показати — що українці в Закопанім живуть, що творять твердий національний моноліт серед чужинецького моря. Гарне й симпатичне враження зробило мистецьке прибрання салі. Девятнадцять великих гуцульських килимів, множество гуцульських дрібних виробів — вазонів, дзбанків, трійць, хрестів, пасів, вишивок, коробок і ін. — творило чудову панораму стін та декорацію столів. Участь у свяченім взяло і значне число німецьких урядових осіб, разом із місцевим штадткомісаром.

Божі дари поблагословив та святочним словом привитав приявних і гостей о. М. Федорович, що прибув сюди з Кракова, як відпоручник о. дра П. Хруща, пароха Кракова на запрошення місцевого Українського Комітету. Серед милої атмосфери та щиро родинного настрою минали години за годинами, пісні плили за піснями. Німецькі гості почувалися, як між своїми. Тепло тай потішаючо промовив п. комісар міста, бажаючи українцям сили й завзяття у праці та здійснення всіх великих задумів.

Три дні свят минуло, як один день. А вже приявною радістю для всіх була своя відправа в часі свят. Деякі з молодшої ґенерації — уперве її бачили в цих днях! Зачуваємо, що Український Комітет в Закопанім, під проводом п. Романика робить заходи у справі свого душпастиря. Бо всі знаємо, яким преважним чинником в нашій національній праці була і є в нас Церква і духовенство. А ще більше — на еміґрації, серед чужого моря.

Українцям Закопаного, хоч не численним та й не багатим — слід на цім місці висказати признання за так удатно проведені свята. Про інтензивну освітньо-національну працю українців в Закопанім подамо вже іншим разом.

—o—

(Докінчення зі стор. 3-ої)

що Греція побоюється такої долі І — як пишуть німецькі ґазети — з трівогою приймає чутки про англьо-турецьку співпрацю над розбудовою укріплень в Адріянополі, та про намірений марш леґендарної вже армії французького ґенерала Вайґан на лінію Чорне Море — Сальоніки вздовж болгарсько-турецького кордону. Грецький премер Метаксас заявив 1. травня готовість 6-міліонової держави боронити свою незалежну невтральність. З Італією вяжуть Грецію зовсім добрі взаємовідносини ще від минулорічного стягнення нею військ з над альбанського кордону, а міністр війни розпустив змобілізовані річники до дому. Підставою оптимістичної оцінки подій є загальне переконання, спільне для всіх загрожених держав, що англійська акція це престіжова демонстрація з метою прикриття невдачі на півночі.

Демострація? Можливо. Проте льоґіка каже, що на демонстрації не скінчиться. — Щож тоді зробить Італія? Песимісти бояться її замкнення в басені Маре Нострум, оптимісти натякають на високу боєву вартість італійського летунства. Першим треба пригадати не останню ролю Еспанії та Портуґалії, другим признати слушність, бо сучасна війна виявила вже дотепер вищість повітряної фльоти над морською. Так чи сяк, для Італії участь у війні неминуча і вона до неї йде. Йде лише про день, коли та про форму, в якій до цієї війни приступить.

КТВ.

Зміни в совітській армії

В совітській армії зайшли великі зміни в останніх днях. Маршал Ворошилов став предсідником Комітету Краєвої Оборони при нар. комісаріяті та заступником голови ради нар. комісарів, з тим, що дотеперішніх обовязків комісаря військових справ уже не буде виконувати. Комісарем військових справ призначений командант київської округи, Тимошенко, піднесений рівночасно до ранги маршала. Маршалами стали також заступник комісаря нар. оборони, Кулик, та начальник генеральної булави, Шапошніков.

Всі ці відзначення стоять у тісному звязку з покінченням війни у Фінляндії. Щойно тепер можна докладніше довідатися про подробиці тієї війни, бо все те, що досі було відоме, доходило до нас лише у формі коротких боєвих звідомлень.

Цікаві вістки про совітську начальну команду підчас тієї війни подає кореспондент „Франкфуртер Цайтунґ" з 28. 4. ц. р. Він пише:

„Серед совітської суспільности стають постепенно відомі деякі подробиці по командування совітськими військами у Фінляндії. Офіціяльного звідомлення про це ще не було, та все таки вже тепер можна пізнати кому був повірений військовий провід. Слух, що, мовляв, командував там ген. Штерн, наступник Бліхера з Далекого Сходу, вже нині можна назвати неправдивим. Ген. Штерн, що саме перебуває в Москві й там є різно бачений, в кожному разі у звязку з фінляндською війною не дістав ніякого відзначення. Командант балтійської флоти, адмірал Трубіц, на ленінградській партійній конференції назвав одного цивіліста, а то Жданова „душею воєнної ради". Жданов сам був на фронті, а як помилково інформована закордонна преса писала перед кількома місяцями про захитане положення цього партійного провідника, то нині виявилося щось зовсім противне. Внутрішньо-політичне становище Жданова взагалі не могло б бути сильніше. На партійній конференції (він є секретарем партії Ленінграда) йому не тільки справляли великі почесті, але й називали „соратніком" Сталіна, як досі означувано тільки Молотова.

В загальному 378 рядовиків і старшин совітської армії за їхні вчинки й поставу у фінляндській війні дістали звання „герой Радянського Союзу", так що початкове число відзначених збільшилося тепер на 580. Між відзначеними є трьох командантів, з чого виходило б, що саме вони кермували совітськими операціями у Фінляндії, а це: генерали Кулик, Тимошенко й Мерешків. Ці три достойники здобули собі великі політичні вигляди ще перед фінляндською війною. Вони всі три належать і до центр. комітету комуністичної партії. Кулик і Тимошенко крім того зачисляються до складу верховної воєнної ради. Як команданти першої ранги мали найвищі військові ступні, що від них одиноким вищим був тільки маршал.

Кулик, що вже має три ордени Леніна, є фахівцем змеханізованої зброї. В останніх роках він швидко авансував на заступника комісаря народньої оборони. Саме він був той, що минулого року в часі завзятих боїв на манджурськім кордоні, поїхав там, щоб на місці студіювати положення. Тим самим його призначення у фінляндській війні не є нічим дивним, зате може дивувати призначення Тимошенка, що остаточно є командантом далекої київської військової округи. Минулого року Тимошенко командував походом совітських військ на Польщу. Його каріера теж блискуча. Походячи з бідно-селянської рідні в Басарабії, вже в часі громадянської війни був червоними партизанами обраний командантом. В році 1918 він був вже як старшина в першій кінній бриґаді Будьонного. В році 1919 провадив дивізію. З того часу очолював різні високі совітські військові пости в різних округах, передусім на заході й півдні. Важною військовою округою Києва командує він від 1938-го року. Крім свого військового уряду займає і низку цивільних постів. Він є членом українського політ-бюра, а Верховна Рада Союзу покликала його до президії і до комісаріяту закордонних справ.

К. А. Мерешків брав участь у фінляндській війні як командант ленінградської військової округи. Він має 50 літ і є рангою нижчий від Тимошенка та Кулика. Всі ті генерали крім титулу, а радше у звязку з титулом „герой Радянського Союзу" подіставали й найвищі відзначення, орден Леніна, *а в звязку з фінляндською війною вони з кожним днем стаються більше популярні."*

—o—

Меморіял Німеччини
до Бельґії і Голяндії

Німецький уряд уже від довшого часу був свідомий того, що метою англійської та французької політики є поширити війни на інші держави, щоб запрягти ці народи на свою службу. Тому теж останньою спробою в цьому напрямі була намагана акція цих обох держав обсадити Скандинавію при допомозі Норвеґії, щоб таким чином створити фронт проти Німеччини. Негайно після поразки в Скандинавії Англія і Франція почали нову акцію в іншому напрямі. Англійський премієр заявив підчас відступу англійської фльоти з Норвеґії, що Англія може тепер перенести зудар на Середземне Море. В дійсности був це лише обманний маневр, щоб відвернути увагу Німеччини від справдішнього задуму Англії та Франції. Німецький уряд має відомости про те, що Англія і Франція приготовляли напад на Німеччину від заходу, себто вони готовилися заняти Бельґію і Голяндію і звідти вдарити на басен Рурщини.

Німеччина признавала ненарушність Бельґії і Голяндії, але так довго, доки ці держави зберігали повну невтральність у війні Німеччини з Англією і Францією. — Одначе Бельґія і Голяндія не додержала цієї умови, бо хоч на зовні вдавали невтральних, то в дійсності піддержували пляни противників Німеччини. Тому теж німецький уряд устійнив осьсцо:

1) Від самого початку бельґійська й голяндська преса виявляла більш неприязне відношення супроти Німеччини, ніж преса Англії та Франції. Нічого не помогли в тому напрямі завваги Німеччини. Навпаки чільні політики Бельґії та Голяндії в останньому часі явно заявили, що ці держави повинні станути по боці Англії та Франції. 2) Голяндія у порозумінні з Бельґією піддержувала англійську акцію викликати революцію у Німеччині, нарушуючи таким робом невтральність. 3) Яркими того доказом є теж потягнення голяндського і бельґійського урядів у площині військовій. — Ці уряди рішучо заявили, що не дозволять, щоб їхній терен використано для перемаршу чужих військ чи для створення оперативних баз на суші, морі й повітрі. 4) Бельґія побудувала на східньому кордоні укріплення виключно проти Німеччини, тоді, як на кордоні з Францією не побудовано ніяких укріплень. Значить вороги Німеччини мали вільний вхід через бельґійський кордон. 5) Також голяндське побережжя незабезпечене перед англійськими військами так, що англійські літаки ломили невтральність Голяндії, частенько кружляли над Німеччиною, прилітаючи від Голяндії. Голяндський уряд не зважаючи на завваги німецького уряду не протидіяв тим налетам чи пак перелетам англійських літаків. 6) Та найважливе те, що бельґійські та голяндські війська сконцентровано лише на східних кордонах тих держав, себто виключно проти Німеччини. Вельми характеристичне, що ще у вересні 1939 р. війська цих держав сторожили й на західніх кордонах, а тепер уже ґенеральні булави (штаби) Голяндії і Бельґії співпрацювали з англійським і французьким. 7) Концентрація бельгійських і голяндських військ на пограниччі Німеччини прийшла тоді, коли Німеччина на свому кордоні з тими державами не зосередила ніякого війська. Зате саме тоді Англія і Франція сконцентрували на французько-бельґійському кордоні сильні відділи війська. Отже ясно, що війська Голяндії і Бельґії мали спільно виступити проти Німеччини. 8) Тому Німеччина рішилася на остаточну розгру з Англією і Францією.

—о—

Меморіял до люксембурського уряду

З огляду на те, що німецький уряд має докази про займанецькі цілі Англії і Франції щодо Бельгії і Голяндії, як теж і щодо Люксембурга, Німеччина змушена поширити свої військові оборонні операції і на терен Люксембурга. Німеччина була рішена респектувати невтральність князівства Люксембург, але під умовиною, що сусідні держави збережуть невтральність. Німецький уряд впевняє люксембурський уряд, що Німеччина не має ворожих намірів, та що своїми методами не думає нарушити суверенности Люксембурга.

—о—

Англія заняла Ісляндію

Амстердам, 11. 5. — З Льондону повідомляють, що британський уряд заявив що англійські війська висіли в Ісляндії.

—о—

Ґітлер звільнив норвежських полонених

= БЕРЛІН, 10. 5. — **Фірер і начальний командант німецької армії видав начальному командантові німецьких частин у Норвеґії такий наказ:**

„Проти волі німецького народу та його уряду норвежський король Гаакон та його кабінет вступили у війну проти Німеччини. З перебігу цієї боротьби можна зробити такі висновки: Підчас війни на сході поляки поводилися в найжорстокіший спосіб і масакрували до смерти тих німецьких вояків, які на нещастя були раненими, або нераненими попали в їхні руки. У відрізнені треба ствердити, що норвежська армія ні в одному випадку не допустилася такого негідного вчинку. Норвежський вояк погорджує всіми тими поганими і низькими засобами, що були на денному порядку у війні з поляками. Він боровся отверто і гідно та обходився завжди з нашими раненими і полоненими по своїй спроможности як найкраще, з пошаною, піклувався ними. Подібно поводилося і цивільне населення. Воно ніде не брало участи в боротьбі і брало в опіку наших ранених.

Тому я, доцінюючи ці умовини, рішився видати дозвіл, щоб випустити знову на волю норвежських вояків. Тільки активні вояки мусять перебувати в полоні так довго, доки колишній норвежський уряд не відкличе свого заклику до війни проти Німеччини, або доки старшина чи вояк не зобовяжеться святочним словом чести не брати в ніяких умовинах участи в дальшій війні проти Німеччини“.

Пророкові України

Дня 17. березня ц. р. уладила чит. »Просвіти« в Полянах п. Коросно концерт присвячений Пророкові України. Концерт пройшов із великим успіхом.

Дня 21. квітня ц. р. відбувся у Порохнику величавий концерт для вшанування памяти Тараса Шевченка. Це свято мало особливе значіння для Порохника, бож це вперше від княжих часів машерували карними кольонами відділи української молоді вулицями міста. Програма свята була дуже багата, хори були з Похоника, Розбора, Теплина, Хорова і Тиневич.

ЛЮБЛИН.

Дня 17. березня ц. р. у православній церкві в Люблині відправлено панахиди за душу Ґенія України Т. Шевченка. До церкви прибули ті, що їм направду дорога наша справа, як і Ґеній Т. Шевченко.

Німеччина у війні

I.

Під таким наголовком влаштувала колишня школа політичних наук в Берліні, що від кількох місяців премінена на окремий факультет закордонно-політичних студій при берлінському університеті, цикль викладів для поінформування закордону про внутрішній стан воюючої німецької держави. Ціла імпреза подумана була у формі двотижневого курсу, що побіч постійних викладів передбачував відвідини важніших установ Берліна і получені з тим прийоми в урядових осіб.

В курсі взяло участь 220 слухачів, що репрезентували 37 націй чотирьох континентів (Австралія не була заступлена). Мовно був це справжній Вавилон, що в ньому переважала, річ ясна німецька мова, як одинока, що нею всі учасники могли порозумітися. Частина учасників послуговувалася і англійською та французькою мовою. Представників воюючих з Німеччиною держав очевидно не було.

Велика кількість учасників оправдана тим, що курс був від кількох місяців пропаґований у Німеччині і закордоном. Без сумніву, що й бажання оглянути державу, що сьогодні веде війну, грала тут теж чималу ролю. Частину учасників творили чужинці, які студіюють в Німеччині, чи з інших оглядів тут перебувають. Решта це ті, що спеціяльно на курс приїхали. Між цими заступлений зокрема журналістичний світ. Не бракувало і людей інших професій, зокрема господарників, зацікавлених в одній з найважніших проблем сучасної війни, а це звідки то бере Німеччина ґіґантичні суми для покриття коштів війни. Заступлений теж був чужинецький військовий світ. Як видно, серед слухачів ціла скаля найрізнорідніших зацікавлень. Це мусіли напевно брати під увагу аранжери курсу, укладаючи його плян. Треба ствердити, що зарівно коли йде про теми рефератів, як і про прелеґентів, добір був у загальному щасливий. І науковець, журналіст, політик, чи військовий, знайшли в ньому щось для себе.

Загальний рівень рефератів високий, проблематика широка. Реферовані ділянки: військова, закордонно-політична, господарська, культурна, окремі проблеми внутрішньої політики воюючої держави. Одначе на всьому виразне пятно війни. Під її кутом працює сьогодні кожня ділянка суспільного життя Німеччини, все тут наставлене на війну, чи радше на здобуття побіди. Гордість на дотогочасні успіхи пробиваеься з уст кожного прелеґента. При тому в кожнього з них великий оптимізм щодо майбутніх перспектив.

Прелеґент одного з найцікавіших викладів (тема: „Дух і матерія в модерній війні") полк. Ксиляндер, хоч доцінює вагу трудноців сучасної війни, позицію Німеччини очеркує дуже сильною. На окрему вагу заслуговує зокрема його аналіза военних атутів у дальшій війні і його оцінка дотогочасних здобутків. Війна це акт насилля — парафразує прелеґент за визначним німецьким военним теоретиком фон Клявзевіцом — що має за мету накинути свою **волю** противникові. Щоб це осягнути треба мати не лиш відповідну збройну силу і добрий провід, до того треба в першу чергу великої моральної сили цілої воюючої нації, що здібна піти навіть на найгірше і волю свою переперти та противнокові накинути. Історична аналіза минулого, зокрема минулих воен, доказує, як завжди щораз більше на чоло висуваються моральні сили цілого народу, як передумова перемоги. Ті, які запевняють — каже прелеґент, — що ми виграли війну з Польщею тому, що ми мали сильніше летунство і більш змоторизовану армію, грубо помиляються. Безперечно скількість і якість німецьких апаратів і зброї грали чималу ролю, але теж і поляки мали 800 апаратів, які теж представляли для противника поважну небезпеку. Чому ніодин з них не зявився над німецькою територією? Відповідь на це питання та сама, що й на питання, чому теж з боку польської сухопутньої армії не було зроблено ніде поважної спроби продертися на німецькі кордони. Суть лежить в польській команді, яка не тільки військово-технічно не доросла до завдання, але головно **морально** за низько стояла, щоб протиставитися німецькому наступові. Так само з другого боку головно **високій моралі німецького летуна**, треба завдячувати його успіхи в польській кампанії.

Другий відчит на військові теми-присвячений польському походові (реферував ген. фон. Метш), мав звітовий характер про хід операцій та був получений з висвітленням відповідної фільми. Докладний огляд всіх моментів стратеґічної натури та оцінка операцій. Перемогу в польському поході треба оціняти як **тріюмф пляновости і вмілого співділання всіх родів зброї.** Само переведення акції вможливлене доброю командою і високою моралю учасників. По польському боці підставові похибки в самому пляні і в розложенні сил та у веденні оборонної акції. Мораль рядовика добра, підстаршини і молодшого старшини достаточна, вищих старшин і команди — низче критики. Для німецького вояка втеча начального вожда збройних сил на чотири дні перед дипльоматичним корпусом і залишення вояка на поталу противника — річ небувала.

Посмак морської війни і її небезпек дав учасникам курсу виклад контрадмірала Ґадова, получений частинно з фільмою, з переглядом важніших німецьких і чужих морських одиниць та зясуванням можливости їх акцій. Особливо цікаві виводи на тему підводної морської боротьби, що в сьогоднішній війні має велике примінення. На думку прелеґента її майбутне ще перед нами.

Цикль військових викладів кінчить мін. директор Шульц, що говорить про охоронний німецький вал на заході, відомий під назвою лінії Зиґфрида. При тому фільм. Виклад цікавий зокрема своею історією повстання цього валу. Все це речі невідомі дотепер для зовнішного обсерватора, для якого так дуже застановляючим є факт скорого повстання ґіґантичної охоронної лінії. Прелеґент пригадує деякі дані. Отже 21. травня 1938 належав до найкритичніших днів европейської повоєнної дійсности. Того дня змобілізувалися чехи, а Франція і Анґлія заповіли, що в разі чесько-німецької війни вдарять на Німеччину. На заході стояла Німеччина зовсім нехоронена. Про полагоду чеського конфлікту без плечей на заході не могло бути мови. Дня 28. травня в палаті канцлера Німеччини радять найвищі державні достойники. Западає рішення будови охоронного валу над німецько-французьким кордоном. На другий день після того дістає д-р Тодт доручення перевести це завдання. Ще того самого дня скликає Тодт до Берліна з цілої Німеччини всіх найвизначніших інжинірів потрібних до співпраці при будові та підприемців, що зможуть достарчати будівельний матеріял. Скликані інжиніри дістають 24 годин часу для ліквідації всіх своїх приватних справ і 30. травня всі вони вже над французьким кордоном. Починається праця. В першому тижні працює там вже 15 тисяч робітників, в першій половині липня їх вже пів міліона! Що це значить, зрозуміє той, хто візьме під увагу, що в 1938 році Німеччина зліквідувала майже цілком безробіття і в багатьох ділянках відчувала відсутність робучих рук. Звідки було їх взяти для будови лінії Зиґфрида? З закордону не можна було їх спровадити зі зрозумілих причин, йшло саме про відірвання людських рук від іншої праці і перенесення на Західній Вал. Отже йде швидка переорґанізація і поїзди робітників тягнуться на захід. Там кипить праця день і ніч. В будень і в свята без перерви. В днях нової чеської кризи при кінці вересня 1938 може Тодт зголосити Адольфові Гітлерові, що вал в загальному готовий і західня німецька границя забезпечена. Що факт цей мав величезний вплив на перебіг тодішнього напруження, не має сьогодні ніякого сумніву.

Блискавичність акції, непересічна, просто небувала її орґанізація та успішне переведення — це те, що кидається тут в очі.

По кожньому рефераті відбувалися дискусії. Вони були заедно цікаві і живо ведені. Коли проблема була „делікатна", то прелеґент опинявся нераз під барабанним вогнем з якого не було легко видістатися. Це мало місце зокрема при дискусіях на закордонно-політичні теми, а з внутрішних тем, предметом найгострішої атаки дискутантів став мін. радник Фрітше, що реферував про пропаґанду у війні. Треба при тому підчеркнути велику гостинність господарів, що вможливляли абсолютну свободу вислову чужинців, як і з другого боку коректні рямки дискусії, що її учасники вели.

Не маемо ніяких военних цілей на французько-німецькому кордоні — говорив д-р Зібурґ у свому дуже цікавому викладі під наголовком: „Німецько - французькі відносини". Німеччина не прагне нічого від Франції і готова завжди піти з нею на мир! Вина за сьогоднішну німецько-французьку війну спадае на Анґлію. Треба признати, що прелеґент вийшов тут уповні оборонною рукою. Зокрема в спільній культурній площині з французьким народом та в спільній історичній долі обох народів шукав прелеґент нитки можливого порозуміння, а навіть приязни з Німеччиною, показуючись при тому добрим знавцем французького світа та високо підносячи деякі моральні вартости французького духа. Назагал реферат залишив по собі дуже гарне вражіння.

Другий з черги реферат на тему закордонної політики п. н. „Европейська політика Анґлії", що його виголосив проф. д-р Зікс, був актом обвинувачення цієї держави. Довгий виклад і обмежений час не дозволили розгорнутись обширнішій дискусії.

Подібного напрямку був реферат мін. радника д-ра Ціґлера про початок сучасної війни. Прелеґент дав перегляд подій від березня 1939 року зокрема посвячуючи багато уваги Данціґові і відношенні б. Польщі до Німеччини. Зокрема підчеркав він можливости німецько - польського порозуміння, якому на перешкоді станула Анґлія.

Реферат леґаційного радн. Альбрехта, на »бліду« тему: „Міжнародне право у війні", був не лиш цікавий сам по собі, але теж викликав ще цікавішу дискусію. Бо йшло тут не так дуже про перегляд конвенцій, договорів та інше, про що прелеґент теж реферував, як радше про сучасну практику, себто про це, як поодинокі держави придержуються міжнародніх, признаних ними правил ведення війни. В дискусії вийшло на яв як дуже терплять від цієї війни невтральні. Тут показалось направду, що „пани бються, а на бідакові шкура тріщить", бо ж в загальному число втрат невтральних держав на морі більше, ніж тих, що ведуть війну. В дискусії посипались конкретні приклади найбільш покривджених невтральних, себто Данії і Голяндії, яким прелеґент давав основні вияснення.

Оригінальний своею тематикою („Гра сил у східній Азії") реферат д-ра Гаусгофера, визначався основним знанням предмету та ясним підходом до проблеми. Те, що в тій матерії найбільш цікаве, це сучасна японсько-китайська війна. Час її тревання — уважає прелеґент — — тяжко означити, бо там діють інші катеґорії думання і інші критерії як у нас.

М. П.

Господарські справи

Про організацію села

Нема сумніву, що теперішній стан села дуже придатний до схоплення його в міцну становy організацію. А що в наших умовинах такою організацією є Т-во »Сільський Господар« то ясно, що почесне завдання паде на це одиноке станове Т-во.

Правда, терен до праці »Сільського Господаря« залишився найглухіший більше відсталий. Правда теж, що за малим винятком Лемківщини, Белзчини та Перемищини наші селяни не знали Т-ва »Сільський Господар«. Правдою теж, що по наших селах чужі організації пробували щастя і ловили старших та головно молодь. Одначе виявилось, що неприродно творені організації, крім шкоди для самих організаторів (самообман організованости), користи не приносять. Відомо теж, що і ті наші кружки чи навіть філії, які формально були активними в атмосфері польської шовіністичної задухи не могли виявити належного розмаху; до цього треба ще додати відсутність матеріяльних засобів і фахового проводу.

Нині атмосфера очистилась, фаховий провід для наших земель теж знайшовсь би, але треба подбати про матеріяльне вивінування нашого Т-ва. Коли візьмемо під увагу, що в створенні міцної організації на селі зацікавлене життєво саме українське громадянство — то воно мусить обставити працю т-ва »Сільський Господар« належно. Також і влада зацікавлена, щоби селяни-продуценти були якнайкраще зорганізовані та під господарським оглядом фахово освічені. І як що нині зацікавлення влади дрібним хліборобом є мале — то це безумовно явище переходове і пояснити треба тим, що село направду не мало своєї міцної організації. Тому наш провід господарського життя мусить відповідно поінформувати зацікавлені чинники влади. — Одночасно мусимо подбати про швидке і масове зорганізування селян у Т-ві »Сільський Господар«. Організаційна праця вимагатиме грошей і людей. Гроші на цю роботу мають бути, а фахові люди найдуться, бо ж багато є інженерів агрономів, розкинених по різних закутинах Німеччини. Багато працівників »Сільського Господаря« пішло на працю яка вигідніша чи краще була поплатна. Тут треба підкреслити старі гріхи сільсько-господарської організації і суспільно-агрономічної роботи, що болюче дають собо відчути нині: брак відповідних засобів на суспільно-агрономічну роботу. Ще раз підкреслюємо: треба, щоб український нарід хліборобів створив відповідні умовини до успішної праці у становій організації. Тоді не будуть спадати докори на голови наших агрономів, що вони покинули свою фахову роботу та занялися спекуляцією. Очевидно, не можемо виправдувати поведінки всіх агрономів, бо деякі товариші передчасно пастарілись і залишили суспільно-агрономічну роботу. Тому маємо право до цих агрономів звернутись із покликом: верніться до роботи непоплатної та дуже важкої, але дуже важної та необхідної під сучасну пору. Хай не закине нам українське громадянство, що в слушний час ми лише про себе дбали, а станові справи наших селян занедбали Хай кожний памятає, що доложена цеголка в будові і розбудові українського життя може багато заважити. Тому кличемо: зголосіть свою готовість до праці і подайте адреси до Т-ва »Сільський Господар« у Ярославі. Як не буде доброї волі — мусить прийти примус.

Агроном.

Дещо з природи.

Чому вертаються птахи з вирію

Як вертаються до нас перші перелетні пташки, ми радіємо і вітаємо їх, як вістунів скорої весни. Але ми властиво повинні дуже дивуватися, що вони взагалі вертаються, бо їм зовсім не треба вертатися. Яка ж причина, що в осени пташки шукають тепліших країв? Поминувши холод, пташки погинули б з голоду, якби залишилися в нас, бодай так кажуть, бо це ніби годиться з досвідом. Але коли придивитись цьому явищу дещо ближче, то ні холод, ні голод не спонукує їх до осінних мандрівок. Птахи відлітають, коли ще нема холоду. Деякі опускають нас іще в серпні (а серпик навіть у другій половині липня), коли ще тепло, а їди аж забагато.

Отже інстинкт не жене напевно птиць із зовнішних причин до мандрівок. Птиці також не можуть знати, що їх жде, якщо б у нас залишилася, бо відколи вони розвинулися з яєчка, то перед кожною зимою удавались у далеку дорогу. Отже зими не бачили ніколи. По їх цілій поведінці треба здогадуватися, що спонука до мандрівок не приходить знадвору, але що вони йдуть за дуже сильним гоном, інстинктом, який будиться в них стихійно проти їх волі.

Життя це ритм. Всі життєві процеси то міцніють, то слабнуть. Це можна пізнати найвиразніше з діяльности докровних залоз (що виділюють із себе течі просто до крови). У коротших або довших відступах видають із себе ці залози гормони — „товчки життя", як їх називають. Саме вони, ці гормони, кермують періодичними процесами в тілі і в житті птиці, а саме щитова залоза (на шиї спереду, низче гортанки; гормон із цієї залози має вплив на зріст організму, на розвиток ума...) відограє головну ролю в цьому випадку. Щитова залоза діває знову на полові залози і порядкує їх чинностями. Щитова залоза птиць нагромаджує свій гормон у літі, опісля знову в зимі. Восени і на весні впливає цей гормон до крови і так він опливає цілий організм. Йде тут о незвичайно дрібонькі кількости гормону, але ці малесенькі частинки міліграму гормону у крові мають на життя птиці великий вплив. Насамперед вони спричинюють, що птиці піряться. Якщо гормону за багато, то птиця пириться завчасу. Якщо щитову залозу зоперувати, то птиця не пириться ніколи. Молоді курята, яким зоперували щитову залозу, не дістають зовсім піря. Як пірення стоїть у звязку з проходом гормону щитової залози до крови, таксамо від гормону щитової залози залежить і розвиток і дозрівання полових залоз, отже органів розплоду. Під впливом цього гормону грубіють на весні полові залози і тим чином будиться у птиць половий гін. Восени полові залози нидіють. Отже щитова залоза кермує половим життям птиць; а мандрівки перелетних птиць є знову звязані з їх половим життям. Охота до парування спонукує перелетні птиці на весні летіти на північ, де вони гніздяться, бо тільки тут можуть ці пиці нестись і виводити нове покоління. Далі наші сторони це їх батьківщина й їх організм привик до кліматичних умовин поміркованої смуги. Дорослa птаха живе справді також у горячому підсонні і мабуть почувається там дуже добре. Птиця має під південним сонцем подостатком усього, чого потребує, і для неї нема властиво ніякої причини опускати зимову околицю. Одначе її молоді можуть тільки розвиватись у нашому підсонні, і тому мусять птиці відлітати, щоб паруватись на півночі так, як їх предки від багатьох літ, будувати тут собі гнізда і виводити молоде покоління. Вчені відкрили також, що сильніша або слабша діяльність щитової залози, яка все є первісною причиною діяльности полових залоз, залежить від температури околиці. В теплоті виділює щитова залоза небагато гормону. Птиця, якої організм є принорoвлений до холоднішого підсоння, є в горячому підсонні зовсім нездібна до розплоду. Коли ж на весні щитова залоза зачинає виливати свій гормон до крови, тоді будиться у птиці гін до мандрівки, що її спонукує летіти на північ. І аж тут, де є холодніше, степенується діяльність щитової залози так, що її вплив видко на полових залозах та аж тепер відбувається парування. Що справді тільки діяльність щитової залози, опісля полових залоз, спричинює гін мандрувати на північ у птиць, це доказали німецькі вчені дуже повчальними досвідами на острові Гельґолянді. Там то ловили пташок, — городових горихвостів, — які у своїй мандрівці перелітали острів на південь. Передержували їх в орнітольоґічній стації та годували їх, а ці пташки почували себе зовсім добре. Тільки в часі мандрівки були доволі поденервовані, як усі птиці, і хотіли летіти далі. Одначе, коли їм защепили до грудних мязів дещо гормону з полових залоз, то вони скоро втихомирювались, бо спричинений браком гормону мандрівний гін відпадав. Як збільшили дозу гормону, то пташки наново попадали у великий неспокій, а як їх тепер випустили, то вони не летіли вже на південь, як їх родимці, але вернулися на північ. Пташки були тепер в наслідок роздратування своїх полових залоз у подібному стані, як серед нормальних умов на весні. Тому прямували знову на північ гніздитись, хоч наближалася зима.

Д-р М. Б.

Безповоротні страти для Англії

Незаперечним фактом, що німецька акція в Данії і в Норвеґії, яка ледви на кілька годин випередила англійську акцію, це не тільки військовий акт велитенського стратегічного значіння, але й особливо успішний удар в систему постачання англійського господарства. Воно має тим більше значіння в обличчі того факту, що тепер увесь балтійський простір для Англії як джерело закупів вже замкнений.

Для англійського привозу відпадають: 74% целюльози, 70% привозу вепрового мяса, 61% дерева, 41% яєць, 50% імпортованого льну, 36% масла, 29% довозу залізної руди, 27% довозу паперу й т. д. А що тут йде не тільки про високі цифри скандинавського вивозу, але й про особливо велику кількість товарів для загального англійського постачання, слід сподіватися швидких відемних наслідків у загальному господарському положенні Англії. Перші наслідки вже можна побачити тепер. Передусім офіційно подано, що відрізання від скандинавського привозу доведе до великих обмежень у деяких ділянках, у всякому разі на непередбачений час. Англійський загал виявив здоровий інстинк, бо саме тоді, як Англія почала у Скандинавії свою акцію закладання мін, не вмовкали в Льондоні телефони, а міністерство прохарчування засипано запитами, що буде дальше з привозом товарів зі Скандинавії. Міністерство дало зразу питійську відповідь: »Ми маємо запаси, що на безпосередню будучність усувають всі під тим оглядом клопоти. Але якщоб положення стало менше корисним, тоді треба буде пристосуватися до раціоналізації«.

Далі представник міністерства прохарчування заявив, що втрачений приві заступити з інших джерел покищо неможливо: »труднощі лежать у великому заанґажуванні нашої торговельної фльоти.

Подібно виглядає справа й з довозом дерева. Англія тепер здана на ощадність у використовуванні власного дерева. Тим самим над англійськими лісами, вже винищеними підчас світової війни, зависла свіжа загроза поновного винищення. Це становище виказує, що з постачанням до Англії харчів і сировин нині зле.

Чемберлен уступив!

= Копенгаґа, 11. травня. **До Копенгаґи надійшли в пятницю вістки, що прем. Чемберлен був передполуднем на авдієнції в короля, якому зголосив димісію. Король приняв димісію Чемберлена. Кружляють поголоски, що наслідником Чемберлена став Черчіль.**

Райтер повідомляє офіційно, що прем. Чемберлен уступив і премієром міністрів призначений головний підбехтувач до війни Вістон Черчіль. Згідно з дальшими вістками Черчіль просив усіх міністрів, щоб залишилися покищо далі на своїх місцях.

—o—

Німці здобули 300 тон муніції

= Берлін, 8. 5. — Начальна команда німецької армії повідомляє: німецькі летуни знову атакували ворожі кораблі біля Нарвіку, **при чому бомби поцілили два кружляки.** Німецькі летуни обкидали бомбами ворожі позиції і ворожі маршові кольони. В повітряній боротьбі в районі на схід від Нарвіку зістрілено 1. британський мисливський літак. **Положення в Нарвіку дальше без змін.**

Між велитенською кількістю воєнного матеріялу, що його німецькі війська забрали в районі Андальснес, є між іншими: 460 анґлійських панцирних крісів з муніцією, 49 гармат, в тому 40 анґл. протилетунських, 60 ґранатників, 335 скорострілів, 5300 крісів, 4 і пів міліона штук крісової муніції і поїзд з муніцією, в якому було 300 тон воєнного матеріялу.

Спротив нечисленних ще норвежських відділів у полудневій і середущій Норвеґії зламано. Частини норвежського полку піхоти в околиці Віне зложили зброю. При цій нагоді в німецькі руки попали нові запаси зброї і вибухових матеріялів. На західньому фронті німецькі відділи відбили біля Саарлявтерну випад ворожого відділу завдаючи йому багато втрат.

Несподіванка американської фльоти

= Вашинґтон, 9. 5. — Пізним вечером 7. травня американський департамент маринарки оголосив, що американські воєнні кораблі, які перебувають тепер на гавайських водах на Тихому Океані, залишаються там дальше. Цей комунікат викликав незвичайне зацікавлення і різні здогади.

Американська фльота перебувала на гавайських водах вже від кількох тижнів на вправах. Вона складається з 90 воєнних кораблів, 2 авіоматок, 11 панцирників. Згідно з програмою вправ мала минулого тижня в четвер покинути гавайські води. Між здогадами, що кружляють у вашинґтонських колах є між іншими і такі, що це потягнення зроблено з огляду на неспокійне положення в Европі, **зокрема тривожні вістки з Голяндії і ті можливости, що моглиб у звязку з ними виринути в майбутньому для голяндських Індій.**

Нова анґлійська нота до Совітів

= Амстердам, 10. 5. — Мін. середи анґлійський міністер закордонних справ Галіфакс вручив совітському послові в Льондоні Майському нову ноту. Здогадуються, що анґлійський уряд займаючи дотеперішне становище зажадав від Совітів основного вияснення в справі німецько-совітських господарських заемин. Таке вияснення має бути передумовою дальшого ведення перговорів у справі підписання анґлійсько-совітського торговельного договору. Тому треба сподіватися, що Совіти відкинуть такі домагання і до підписання договору не дійде.

Вчинки перервуть мовчанку

= РИМ, 10 5. — **Осередком маніфестацій з нагоди 4-тих роковин існтування італійської імперії і „свята армії" була величава дефіляда війська на венецькій площі, в якій взяли участь великі частини найрізнородніших родів зброї римського ґарнізону. Гарматні вистріли привитали Мусолінія, що прибув на свято в одностою першого маршала імперії.** Опісля у стіп памятника невідомого вояка Мусоліні роздав військові відзнаки борцям в Еспанії та Альбанії.

Публика витала Мусолінія по дорозі довгими і бурхливими оплесками та окликами. Йдучи назустріч цьому нечуваному ентузіязмові Мусоліні вже на закінчення свята виголосив до юрби знаменні короткі слова: 9. травня 1940 р. є великим днем в історії нашої Батьківщини. Це день сонячньої перемоги. Після моїх промов ви мусите призвичаюватися до моеї мовчанки. Тільки чини можуть її перервати".

Шведська невтральність і Москва

= Берлін, 9.5. — В міжнародній пресі появилися минулого тижня інспіровані анґлійськими джерелами вістки, що Совіти передали німецькому урядові ноту, в якій застеріглися, що вважатимуть всяку акцію Німеччини в Швеції неприязним актом супроти Совітів. Одначе совітська телеґрафічна аґенція повідомила, що ці вістки не відповідають правді. В дійсности перед двома тижнями відбулася в Москві в межах біжучих німецько-совітських розмов виміна думок між представниками обох урядів відносно питання шведської невтральности. При цьому обі сторони одноозгідно ствердили, що обі держави заінкавлені у вдержанні шведської невтральности. В Берліні затверджено цю поведінку, що дозволяє пізнати спільну волю Німеччини і Совітів перешкодити розширенню конфлікту і всупереч тенценціям західних держав перешкодити втягненню у війну третіх держав, що не беруть в ній участь.

Затоплено новий підводний човен

= БЕРЛІН, 10. 5. — Начальна команда німецької армії повідомляє: Німецькі летуни **заатакували біля Нарвіку ворожі воєнні кораблі. Один транспортний корабель, 7.000 тон містоти, затонув від вибуху бомби середнього калібру. На північ від Нарвіку німецькі війська і літаки атакували ворожі маршові кольони і становища артилерії. Німецькі летуни знищили бомбами в Скагераку один підводний човен.**

На західньому фронті день проминув спокійно.

Багацтва СССР і Україна

В німецькій пресі появилися останньо цікаві дані про сировцеві багатства і стан промисловости в СССР. На основі останніх статистичних даних СССР. має 1,5 міліярда тон вугілля, себто одну третину всіх запасів вугілля у світі. Стан видобутого вугілля збільшився з 35,5 міліона тон в 1928 р. до 132,9 міліонів тон у 1938 р., що дае 9 відсотків світової продукції вугілля. В останньому часі добування вугілля поширено поза Донбасом, на Уралі і в Сибірі.

Поклади нафтової ропи на терені Совітів обчислюють на 8,6 міліярдів тон, себто **58,8 відсотків усіх покладів нафтової ропи у світі.** Америка має нпр. тільки 23,4 відсотки світових покладів нафти. Видобуток ропи в СССР зріс з 13,7 міліонів тон в 1928 р. на 32,2 міліони тон в 1938 р. В продукції нафтової ропи СССР стоїть на другому місці у світі за Америкою і перед Венезуелею. Совітська продукція дає 10,2 вітсотки світової продукції нафтової ропи. **Майже три четвертини продукції ропи походить з Баку, а кавказькі терени дають загалом 90,1 відсотків совітської продукції.** В найближчих роках Совіти рішили швидко розбудувати »друге Баку« між Уралем і Волгою.

Совітські поклади залізної руди оцінюють знавці на 10,9 міліярдів тон, в цьому чистого металю заліза коло 4,3 міліярда тон. Крім цього Совіти мають велитенські поклади кварцитів заліза. Добування залізної руди зросло з 6,1 міліона тон у 1928 р. на 26,5 міліона тон у 1939 р. **Майже дві третини — 63,8 відсотків — залізної руди припадає на територію України головно на Криворіжжа та Керч на Кримі і лише 29,2 відсотків на Урал. У світовій продукції заліза СССР зі своїми 13 відсотками в 1937 р. займає трете місце.**

На першому місці у світі стоїть СССР під оглядом багатства манґанових руд, що їх обчислюють на 785 міліонів тон, головно на Кавказі і в Нікополі в Україні. Продукція цих руд зросла з 702 тисячі тон у 1929 році на 2 міліони 752 тисячі у 1937 р.

Лісове багатсто СССР велитенське. Поверхню лісів обчислюють на 540 до 610 міліонів гектарів, це є більша площа ніж Европа без СССР. Запас дерева обчислюють на 30 міліярдів кубічних метрів. Річний приріст дерева є 600 міліонів кубічних метрів. Річно витинається ледви частину річного приросту дерева. **Понад чотири пяті частини лісової поверхні СССР находиться в Азії.** Продукція дерева зросла з 95,5 міліонів кубічних метрів в 1929 р. на 201,5 міліонів кубічних метрів в 1937 р.

—o—

Загадочна смерть

= АМСТЕРДАМ, 10. 5. — Ранком, 8. травня, біля залізничого шляху підміської льондонської залізниці, найшли з важкою раною на голові головного европейського кореспондента американської аґенції „Юнайтед Прес" Веба Міллера. Ще попереднього дня у вівторок Міллер був присутній на засіданні анґлійської палати послів і вислав навіть повідомлення для преси і радія. Вкінці хотів він одним нічним поїздом виїхати на провінцію на відпочинок. З Льондону повідомляють, що Міллер „випав з поїзду". Його загадочна смерть викликала незвичайне зацікавлення в Голяндії.

Німецька преса, на основі його критичних кореспонденцій, доходить до висновку, що його смерть може бути також ділом анґлійської тайної розвідки.

= НАЧАЛЬНИЙ КОМАНДАНТ НОРВЕЖСЬКОЇ АРМІЇ В АНҐЛІЇ. Анґлійська телеґрафічна аґенція потвердила вістку, що начального команданта норвежської армії ґен. Руґе разом з його штабом взяли на його бажання на поклад анґлійського панцирника підчас втечі з Андальснес. Тому то воєнні комунікати норвежської головної команди — як стверджує німецька преса — редаґують анґлійці.

НОВИНКИ

КАЛЄНДАР

12. Неділя — Мироносиць
13. Понеділок — Якова апост.
14. Второк — Трав. Єремія пр.

— З НИНІШНИМ ЧИСЛОМ відкриваємо на сторінках нашого часопису окрему рубрику, в якій міститимемо всі комунікати та обіжники Провідника та керманичів відділів Української Станиці у Кракові. Всі культурно-освітні та економічні діячі на терені Ґенерал-Ґубернаторства повинні слідкувати за цими офіційними оповістками у своїому власному інтересі.

ПОПОВНЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ В КРАКОВІ. Український хор у Кракові просить співаків, других басів, зголошуватись підчас проб: саля »Просвіти« Ринок 12 в середи та пятниці між год. 19—21, для поповнення хорового складу.

— ВЕЛИКА ПОВІНЬ В ІРАНІ. Страшний хмаролім, що тривав безнастанно 3 доби, спричинив в околицях Марґог на полудне від Тебріс в Ірані велику повінь. Гірський потік перервав річну таму в Суфі-Чей і вода миттю залила широкі низини. Повінь заподіяла найбільші шкоди біля Маляк Канді, де 150 селянських хат зовсім знищено.

— »ВЕЛИКИЙ ДЕСАВЕР« НА ШЛЯХУ БЕРЛІН-БІЛГОРОД. На летунському майдані в Білгороді осів вперше мин. понеділка в полудне »Великий Десавер«, 4-го моторовий літак типу »Ю 90«, що буде тепер удержувати щоденно правильну летунську комунікацію між Берліном і столицею Юґославії.

— ПОЖЕЖА НА КОРАБЛІ. На бразилійському кораблі »Сантарем« (6.737 тон містоти), що їхав зі столиці Портуґалії Лісбони до французького порту Бордо, вибухла нагальна пожежа в маґазинах. Корабель віхав до порту Люасе, але пожежі вже не можна було вгасити, багато моряків затроїлося димом. Тому корабель спроваджено на піскову лаву, на якім він згорів до тла.

— РЕКОРДОВА БУДОВА НОВОГО ІТАЛІЙСЬКОГО ПАНЦИРНИКА. В італійських доках Ансальдо в Ґенуї спустили на воду новий панцирник, »Льотторіо« 35.000 тон містоти. Новий панцирник збудовано в рекордовому часі півтора року. Разом з трьома іншими панцирниками такої самої величини »Льотторіо« належить до найсильніших боевих одиниць італійської фльоти.

— ЛИТВА ЕЛЄКТРИФІКУЄТЬСЯ. В Литві повстала велика акційна спілка »Електра« з метою здійснити широкий плян електрифікації Литви. Щоби приспішити електрифікацію »Електру« перебрала в останньому часі держава. Менші електрівні зможе від тепер основувати приватний капітал.

— НОВІ ТРАНСПОРТИ З СССР. До Варшави прибувають щораз то нові транспорти осіб з СССР. До Варшави приїздить тільки частина осіб, решта висідає по дорозі перед Варшавою. Від 4. до 6. травня прибуло до Варшави коло 800 осіб. Одначе не слід забувати, що Варшава займає в переселенчій акції підрядну ролю. Головний транспорт утікачів в числі коло 50.000 людей переїде через Перемишль.

— ВИБУХ КОТЛА В ТАЙНІЙ ГОРАЛЬНІ У ВАРШАВІ. Сильний вибух збудив оноді мешканців підваршавської дільниці Тарґувек. Виявилось, що в мешканню Генрика Ходніцького була тайна горальня, в якій від надмірного нагріття вибух котел. 4 особи, що працювали в горальні важко ранені. В мешканню повстала пожежа, яку вгасили.

= ІТАЛІЙЦІ НАРОДОМ МОРЯКІВ. В дискусії над проектами міністерства виховання італійський сенатор Фошіні підкреслив, що італійський нарід є від найдавніших часів морським народом і зберігає воєнні традиції. Свідомість цього факту треба поглибити в італійському народі. Число моряків в торговельній і воєнній маринарці та портової обслуги сягає понад 1 міліон осіб, з родинами понад 4 міліони. Ця частина населення має сповнити велике завдання. Італія за ніяку ціну не дозволить увязнити себе на Середземному Морі.

= НАСЛІДКИ ПРОҐРАНОЇ В НОРВЕҐІЇ. Агенція »Райтер« оголосила такий комунікат: »Дня 9. травня льорд Четфільд святкує пятиліття на становищі начального адмірала британської фльоти. Король підписав номінацію сер Чарльса М. Форба на становище адмірала фльоти на місце льорда Четфільда й одночасно іменував віцеадмірала сер Норта адміралом фльоти. — Всі ці зміни в британській адміраліції вяжуться тісно з анґлійською невдачою в Норвеґії і з катастрофальними втратами британської фльоти від німецького летунства.

= НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР З ВІЗИТОЮ В РИМІ. Німецький міністр комунікації д-р Дорнміллер приїхав минулого вівтірка до Риму. Німецького гостя приняли достойники італійського уряду й члени німецької амбасади в Римі.

= 17 НОРВЕЖСЬКИХ КОРАБЛІВ У НІМЕЦЬКІЙ ВОЄННІЙ ФЛЬОТІ. Акція урухомлювання норвежських воєнних кораблів і втягання їх в німецьку воєнну службу поступає скоро наперед. Минулого понеділка узброєно й поставлено в стан поготівля 7 більших і 10 менших стежних кораблів.

КОМУНІКАТИ ТА ОБІЖНИКИ

До всіх Українських Допомогових Комітетів і Культурно-Освітніх Рефератів при Окружних та Повітових Орґанізаціях.

Вище згадані орґанізації зголосять у найкоротшому часі — найдальше до 25. травня ц. р. — Культурно-Освітньому Відділові при Українській Станиці у Кракові:

1) Чи на терені діяльности Комітету (орґанізації) ведеться курс садівничок, яка його фреквенція і речинець закінчення;

2) Скільки садівничок по покритті власного запотребування зможе Комітет (орґанізація) віддати до розпорядимости культурно-освітнього відділу Станиці;

3) Допомогові Комітети (орґанізації), що не мають змоги орґанізувати курсу садівничок, зголосять кількість садівничок потрібних для дитячих садків на терені їх діяльности.

Краків, травень 1940.

Керманич Культурно-Освітнього Відділу Української Станиці.

Маніфестаційний похорон у Криниці

В неділю, 5. травня ц. р., наше місто Криниця був свідком небувалої, хоча сумної маніфестації. Тут відбувся величавий похорон, якого не виділа ще Лемківщина, похорон, що цілими годинами проходив вулицями міста. Принагідний прохожий думав, що це похорон великого достойника. А це — ні! На диво, ховали з великими почестями звичайного сірого громаднина - українця, молодого націоналіста, що помер у пансіоні для б. політичних вязнів »Наш Дім« у Криниці. Помер, як багато інших, на сухоти, яких набався ще в польській вязниці.

Петро Туткалюк, уроджений 12. II. 1915 р. у Вільхівчику, пов. Копичинці, син бідних селян, скінчив ґімназію в Чорткові, і працював серед народу і для народу, аж доки вороги-катюги не увязнили Його і не засудили. Вийшовши з вязниці, втік з рідного села на цей бік Сяну, рятуючи підірване здоровя вже не для себе, а для народу. Але не судилось! Відійшов від нас, із рядів молодих друзів - націоналістів, відійшов, як українець від усіх братів і сестер, щоб ніколи не вернути до нас тілом, але бути з нами завжди духом.

В год. 3-ій попол. вирушив по жалібній панахиді — зпід пансіону »Наш Дім« великий похоронний похід. Із бальконy пансіону пращав помершого від друзів — б. політ-вязнів **д-р Тома Лапичак,** лікар пансіону, що в сильних словах накреслив велику втрату для народу й української справи та висловив віру, що нова жертва польського звірства додасть нам нового завзяття до праці. Найголовнішими вулицями йшов похід. Попереду процесія, почесна сторожа з національним прапором, опісля дівчата і шкільна дітвора в народніх строях несли вінки від різних установ Криниці міста — села й околиці (разом 19 вінків). Далі йшов мужеський хор — біля 70 хористів, що під проводом друга **М. Шупяного** співав похоронні і стрілецькі пісні. Опісля йшло 10 священиків із провідником округи **о. прал. Кузьмою** з Нового Санча. Були свщеники з таких місцевостей: о. дек. Корнова з Лабової, о. Хробак із Матієвої, о. Гаврих із Криниці, о. Оршак із Криниці - села, о. Веселовський з Берестя, о. Вак із Поворозника, о. Годунько із Щавника, о. Пакош із Ростоки й о. Махник із Солотвин. Запряжений у 2 пари чорних коней селянський віз тягнув домовину прикриту національним прапором та по боках ішла почесна сторожа січовиків із Тилича й Лабової, а за домовиною: в першому ряді делеґація б. політвязнів, опісля делеґації всіх установ: філії »Просвіти«, Союзу Українських Кооператив, громади із Криниці та різних місцевих установ, а врешті у взірцевому порядку в чвіркових кольонах похід непроглядної маси народу з цілої околиці. Похоронний похід ішов 4 км. до великої, гарної церкви в Криниці-селі, до відправилась панахида, а гарну проповід виголосив **о. Гаврих.** Опісля в порядку вийшов з церкви похід на високо положений біля церкви цвинтар, де відбулась над відкритою могилою ще одна панахида із зворушливою проповіддю **о. прал. Кузьми** з Нового Санча і пращальним словом друга **Федерова,** що вказав на той скарб, який приймає до себе лемківська земля і повинна берегти цю могилу борця за волю України. Хор відспівав »Вічную память«, »Ви жертвою в бою«, »Видиш, брате мій«. Друзі — б. політвязні закопали домовину й висипали високу могилу, на якій уложили всі вінки, а на верху свій вінок: із колючого дроту й терня з тризубом із галузок.

Рясний дощ падав, як кінчався похорон.

Це плакало за Тобою, Дорогий Друже, небо, це плакала природа, ця дорога наша лемківська земля - мати, бо не йшла за Твоєю домовиною рідна мати, ні батько, ні ніхто з рідні. Ця Твоя бідна нещасна мати щодня зі сльозами в очах вибігає на ворота в Твому рідному Вільхівчику з надією, що Ти надійдеш, що побачить ту єдину надію, яку викохала й виковала, щоб мати на старість потіху. Але Ти, Друже, спи спокійно! За Твоєю домовиною йшли Твої вірні друзі і вони прийдуть до Твоєї матері - старенької і скажуть: Не плач, мамо! Будь горда, що Ти виховала такого сина, що без нарікань кладе життя за націю. Будь гордий батьку, що виховав гідного козацького нащадка!

Спи спокійно, Друже! Ця лемківська дітвора, що несла Тобі вінки, не забуде про Твою могилу. Вона посадить Тобі в головах червону калину й будуть прилітати на калину до Тебе пташки з рідного села і будуть приносити вісти від сивого батька й неньки старенької, від цілого народу.

Будуть приходити на Твою могилу браттялемки та від Тебе, Твого духа набирати сили й віри, що по кістках таких, як Ти, борців — **воскресне Правда.**

»Спи, Друже, спи,
Про долю-волю тихо сни;
Про долю-волю Вітчини;
Чи можуть бути кращі сни?...«

Ярослав Наддністрянський.

Воля Мигова Тарасові

Воля Мигова, село в Балигорідщині при словацькому кордоні кинулося до невтомної праці на національній ниві. За панування б. Польщі були розвязані всі товариства, а населення обмежене законами прикордонної смуги і тому в селі завмерла була всяка культурна праця. Та з приходом німецької влади покращали умовини. До села вернувся з концентраційного табору в Березі Картузькій молодий, працьовитий священик о. Липин та прийшли два молоді учителі, які спільними силами наладнали життя і працю в селі. Відновлено кружок »Рідної Школи« й основано кооперативу »Єдність«. У кружку зібралося все старше громадянство й молодь, заложено аматорський гурток, що бездоганно відіграв дві вистави. День незалежности і соборности та свято Крут вшанувала молодь концертами. Молодь кинулася до освіти. Підчас зимових вечорів збиралася вона разом зі старшими у шкільній салі на курсах історії України та німецької мови, а одночасно неграмотні вчилися писати і читати на окремому курсі. Село віджило, живо зацікавилося всіми життєвими питаннями народу. В селі запанував український національний дух і коли в сусідніх селах селяни записувалися до виїзду, у Волі Миговій не було вже збаламучених. Та й шкільна дітвора не осталася позаду. Вона полюбила щиро своїх рідних учителів і науку в рідній мові, бо пізнала правду. Коли ж у березні дітвора почула про великого кобзаря — домагалася щоденно читання його творів і вчилася напамять його вірші. І в його честь уладила школа 14. квітня ц. р. в читальняному домі концерт. Селяни, розуміючи значіння нашого національного пророка виповнило просторy салю по береги й у святковому настрою віддали кобзареві поклін. Майже всю програму з вступним словом і рефератом включно виконали ученики. Не дали засоромитися перед молоддю й батьками. Концерт почався »Заповітом«. Дальше дітвора співала Шевченкові твори, переплітаючи їх підібраними деклямаціями. Німецьким гостям зясував коротко значіння Шевченка для українського народу в німецькій мові місцевий учитель. Вершком Шевченківського свята була інсценізація »Розрита могила«, що витиснула неодну сльозу з очей присутніх та стихійне »Ще не вмерла«. Радісно дивився Шевченко на свої квіти і тішився, що його брати вже братаються і згадують його незлим, тихим словом. Радісно сяло обличчя батьків і матерей, що виховують свої квіти на службу Батьківщині. Щасливі були малі діти й учителі, що змогли тякий щирий поклін зложити Кобзареві. З Шевченковим заповітом любови України й праця для Неї та з вірою у Воскресення понесли всі громадяни Шевченка під свою стріху. Дай Боже, щоб громадяни Волі Мигової продовжували гарно започатковане діло і працювали над піднесенням національної свідомости та зорґанізуванням села. В селі не сміє знайтися ніодин хлопець чи дівчина, що не працювала б у кружку »Р. Ш.» та спортовій секції.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Комісарська Управа Фірми
Краків, Ринок число 30.

ЯКІВ ҐРОСС

поручає українській клієнтелі
порцеляну криштали лямпи

Дрібні оголошення

КОРМЕЛЕЦЬКІ ЗІНА і СТЕПАН відізвіться. — Хто знавби де находяться, прошу подати адресу Краків, Ожешкової 7, друкарня. — Ніна і Гриць.

Федорович Іван, подай свою адресу, Коропей Яр., Ряшів, Ожешкова 16.

Качмар Маріян з Судової Вишні відізвіться на адресу: Коропей Яр., Ряшів, Ожешкова 16. 1-1

Хто з моїх друзів, знайомих зі села Братишів, пов. Товмач, а також з околиць, прошу ласкаво написати на Адресу: Ленчук Василь **Ватенштедт 2** 16. Бравншвайґ, Ляґер 23/65. 1-1

Яцко Остапчук, Братіслава, Масарикова тр. ч. 16. **Slovensko.** Прошу на цю адресу до мене писати.

Нововідчинена кравецька робітня Миколи Панчака, Краків. Юліюша Лея 7 а, м. 10.

Пошукую Миколу Антоніва, Трач М. Краків, вул. Кармелітська 46 у п. Бурки. 2-3

Друзям і знайомим бажає якнайкращих успіхів, м-р Семен Гнатюк, волосн. секр. Потуржин, пов. Грубешів. 1-1

Володимир. Сейчас приїзджай! — Холм поладнаний, не зволікай ні хвилини. — »Мирон« 1-1

Пошукую здібного рутинованого дентистичного техніка, українця. Зголошення слати: Башта Іван, лікар-дент. **Łęczna k/Lubart.**

Пошукую своїх друзів, відізвіться! Шелевій Михайло, **Wolosko Wola, Post Wlodawa.**

Дорогим Родичам, Братові та **Знайомим** бажаю всього якнайкращого. Віра Безсонів. 1-1

Цукроварня в Переворську прийме двох кваліфікованих пекарських помічників, **голоситися:** Консум цукроварні в Переворську. 1-3

Пошукую братів, Івана Теодора Максимових, з Плаучі Велик. **Мельник Мирослав,** Переворськ, цукроварня. 1-1

Добуш Іван і Антон з Віжомлі, пов. Яворів, зголоситься на адресу: Клос Роман і Володимир, Переворськ, цукроварня. 1-1

Пошукую своїх друзів з Лагодова, пов. Перемишляни. Відізвіться! — Михайло Пилипчук, Переворськ, цукроварня. 1-1

Моя адреса: Ліщинська Соня, Ярослав, вул. Головна 17 (фризієр).

Потрібні добрі вишивачки. Зголошуватися: Краків *вул. Кольберґа ч. 14, м. 4. у д-р Х. Кононенко.* в год. 8—10 рано і 4—5 попол. 1-1

Д-р Попович Мирослав, приймає в хворобах жіночих і дитячих щодня пополудні — Ярослав, вул. Сенкевича 3. 1-3

ОПОВІСТКА.

Колишніх інструкторок »Сільського Господаря« прошу зголоситися на адресу: Краків, вул. Кольберґа 14, м. 4. Д-р Х. Кононенко.

КОМІСАРСЬКА УПРАВА

Аптики „Під Ескуляпом“
КРАКІВ, СВ. ҐЕРТРУДИ 1.
поручає краєві та закордонні специфіки, перевязочні матеріяли, косметичні вироби.

ОПОВІСТКА.

Абітурієнтський курс затверджений німецькою владою зачнеться дня 20. травня 1940 р. в Кракові при вул. Городській 60. Курс буде ведений після 2-ох типів: гуманістичного (українська мова, історія, матетика і латина, або німецька мова) і математично-природничого (українська мова, історія, математика і природа або фізика). При вписі треба предложити всі шкільні свідоцтва, а щонайменше свідоцтво останньої кляси (недостаточна нота з польської мови не є перепоною) і метрику. Кандидат (-ка) без свідоцтва підлягає вступному іспитові. Оплати: вписове — 10.— зол., оплата за цілий курс 100 зол., за вступний іспит 60 зол. В перших днях серпня зачнеться іспит зрілости. Для позамісцевих учеників приготованих коло 50 місць в таборі.. Зголошення приймає Управа від 14. травня при вул. Городській 60.

Технічне знаряддя найдешевше купиш
Українська Комісарична Управа.
У ФІРМІ „ЗЕНІТ“ КРАКІВ ВЕСТРІНҐ Ч. 6.

Гуртівня шкіри
ф-ми КІНСТЛЕР і Сини
Краків, вулиця Дітля ч. 44.
в Українській Комісаричній Управі — поручає шкуру різного роду — тверді та мякі.

ЗАХАРІЯ БОСАК СИНИ
крамниця з залізом
КРАКІВ, вул. Купа 6.

Фірма „ІНТРОЛІҐАТОР“
Спілка з обм. відп.
КРАКІВ, вул. Баторія 1. Тел. 180-55
виконує всякі переплетничі та ґалянтерійні праці.

БРАТТЯ БОСАК
СКЛАД ЗАЛІЗА
КРАКІВ, вул. св. Вавжинця 29.

КОМІСАРСЬКА УПРАВА
АПТИКИ
„Під Золотою Короною“
КРАКІВ, ГОЛ. РИНОК 22.
поручає: »крем краси«, краєві та закордонні специфіки, перевязочний матеріял.

Одинокий під сучасну пору український дитячий часопис
„Малі Друзі“

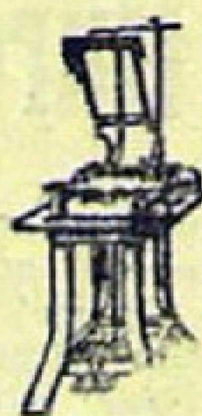

і дитячя бібліотека
„Моя Книжечка“

повинні опинитися в руках кожної української дитини Підляшшя, Холмщини, Посяння Лемківщини та еміграції.

Видає Українське Видавництво в Кракові, Кармелітська 34/II. Передплата „Малих Друзів“ річно 3.50 зол., піврічно 1.80 зол. Одно число 30 сот. Численні ілюстрації.

Кожний свідомий українець і кожна свідома українка пропагують і поширюють масово при кожній нагоді дитячу пресу і дитячу книжку під гаслом:
Дітвора—найбільший скарб і майбутнє народу!

УЛІПШЕНІ МАШИНИ

до цементових виробів, дахівок, гусаків, хідникових плит, долівкових наріжників, каналізаційних рур, криничних цембрин виробляє вирібня машин до цементових виробів „МАШИНОБЕТ“ — Клеменс Юра Кенти, Крайс: Бєлітц (Обершлєзієн). Машини вільні від цлових оплат, термінова доства. Інформації і замовлення приймає особисто в Кракові, при вул. Гарбарській 10 м. 4 у вівтірки, середи і четверги кожнього тижня. Листи адресувати до: Кент, Лєнніkі. На бажання висилаємо проспект. Для бувших і нових Відборців машин доставляю портлянд цемент вагоново з Обершлєзішер „ЦЕМЕНТФАБРІК“

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Часопису на кредит не можемо висилати. Передплата однакова в краю й закордоном.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хтохоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Ґенерал-Ґубернаторства належить посилати чеками нашого видавництва. PSch A Warschau Nr. 2.143 З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung“ Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. — З Протекторату на адресу: „Probojem.“ Praha XIV-65 post. schr. 3. — Курс і нім. марки 2 золоті, При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво“, Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39
В друкарні „Нова Друкарня Денникова“ під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag“ G. m. b. H. Krakau, Karmelitstrasse 34. II, Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa“, Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79